Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй, Министрнүүдэй Советэй орган

[illegible]найһаа 1921 оной [illegible] 21-һээ гарана | № 286 (14091) | 1975 оной декабриин 7, воскресени | Сэн 2 мүнгэн.

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй

УКАЗ

УРАН ЗОХЕОЛШО Д. З. ЖАЛСАРАЕВЫЕ АРАДУУДАЙ ХАНИ БАРИСААНАЙ ОРДЕНООР ШАГНАХА ТУХАЙ

Совет литературые хүгжөөхэ хэрэгтэ габьяануудтай байһанайнь түлөө, 50 наһатай болоһонтойнь дашарамдуулан, уран зохёолшо **Жалсараев** Дамба Зодбичые **Арадуудай Хани барисаанай** орденоор шагнаха.

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1975 оной декабриин 4.

СССР-эй юһэдэхи зарлалай Верховно Советэй дүрбэдэхи сесси

ЗОХЁОН БАЙГУУЛГЫН ТҮСЭБ БА БЮДЖЕТ

[illegible]эй юһэдэхи зарлалай Верховно Советэй дүрбэдэхи сесси Москвада [illegible] декабриин 4-дэ түгэсхэбэ. Тус сесси [illegible] Арадай ажахые [illegible] гүрэнэй түсэб болон СССР-эй Гүрэнэй бюджет [illegible] 10 часта Союзай Верховно Советэй палатануудай хамтын заседани [illegible] Ехэ ордон соо [illegible]

[illegible] Ю. В. Андропов, [illegible] В. В. Гришин, [illegible] А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, Ф. Д. [illegible], Д. А. Кунаев, [illegible] А. Я. Пельше, Н. В. Подгорный, Д. С. [illegible], М. А. Суслов, [illegible] П. Н. Демичев, П. М. Машеров, [illegible] Ш. Р. [illegible], Г. В. Романов, [illegible] Д. Ф. [illegible], И. Долгих, И. В. [illegible], К. Ф. Катушев [illegible] депутадуудай болон [illegible] үргэлжэлһэн [illegible] гтаба.

[illegible] Верховно Советэй [illegible] Түрүүлэгшэ депутат [illegible] Рубен заседани [illegible]

[illegible] СССР-эй Арадай [illegible] түсэб тухай асуудалаар [illegible] Министрнүүдэй Совет [illegible] СССР-эй Госпланай түрүүлэгшэ депутат Н. К. [illegible] хэлэбэ.

[illegible] Верховно Советэй [illegible] Национальностьнуудай Совет [illegible] Министрнүүдэй [illegible] 1976 ондо арадай ажахые хүгжөөхэ [illegible] гүрэнэй түсэбэй проект [illegible] халһан байна [illegible]

гохо арга олдохо байна. Мүн тэрэшэлэн 1976 ондо арадай ажахые хүгжөөхэ түсэбтэ зарим тэды нэмэлтэ заһабаринуудые оруулагдаха юм.

Үйлэдбэриин ашаг үрые сашадань дээшэлүүлхэ, манай экономикын хүгжэлтые улам эршэдхэхэ, арадай ажахыда бии байгаа арга боломжонуудые бүри дүүрэнээр хэрэглэхэ, продукциин шанарые дээшэлүүлхэ, научно-техническэ дэбжэлтые түргэдхэхэ тушаа депутадуудай хэлэһэн шухала дурадхалнуудые оруулһан байна. СССР-эй Госплан болон министерствэнүүд эдэ бүхы дурадхалнуудые анхаралтайгаар хараха үзөөд, табан жэлэй түсэб табихадаа хараха абаха юм.

[illegible]

нуудай барилгые түргэдхэхэ гэхэ мэтэ шухала асуудалнууд депутадуудай хэлэһэн үгэ соо табигдаа. Эдэ бүхы асуудалнуудта анхарал хандуулха шухала. Тиимэһээ 1976—1980 онуудта арадай ажахые хүгжөөхэ табан жэлэй түсэбые табиха үедэ эдэ асуудалнууд хараада абтаха. Тус түсэбэй гол шэглэлнүүд КПСС-эй XXV съезд дээрэ харагдаха юм.

Днепр—Донбасс гэһэн каналай барилгые түргэдхэхэ шухала гэһэн асуудалда харюусаха зуураа, тус барилгада мүнгэ зөөри ехээр үгэхэ, материально-техническэ хангалгыень һайжаруулха тушаа СССР-эй Министрнүүдэй Совет хэмжээнүүдые абаа гэжэ Н. К. Байбаков мэдүүлбэ. Тусхайлбал, 1976 оной түсэбые хаража үзэхэ үедэ нэмэлтэ материальна болон финансова арга боломжонууд олдоһон байна.

Автомобильна харгы замуудые заһаха хэрэгые һайжаруулха тухай асуудал сесси дээрэ табигдаһан байгаа. 1976 оной түсэбөөр, РСФСР-тэхи харгы замай заһабарида 1 миллиард гаран түхэриг зорюулха гэжэ хараалагдаа гэжэ элидхэлшэ хэлээ. Энээнһээ гадна, 1976 ондошье, мүн удаадахи жэлнүүдтэшье өөһэдтэнь бии байһан мүнгэ зөөриһөө, мүн нютагай материальна арга боломжонуудһаа энэ хэрэгтэ нэмэжэ мүнгэ зөөри, материал гаргаха эрхэ союзна республикануудай Министрнүүдэй Советтэ олгогдоо. Иимэ ушарнууд урдахи жэлнүүдтэ болоһон байгаа. Түбһөө бэелүүлэгдэхэ капитальна һомололгоор харгы замай барилгые ехэдхэхэ арга байхагүй гэжэ элидхэлшэ хэлэбэ.

Үйлэдбэриин хүгжэлтын фонднуудай мүнгэ зөөрие улам аша үрэ ехэтэйгээр хэрэглэдэг болохо тушаа хэмжээнүүд 1976 оной арадай ажахын түсэб дотор хараалагдаа гэжэ Н. К. Байбаков мэдүүлээ.

Эд товарнуудай зарим янзануудаар хүн зоной эрилтэ үшөөл гүйсэд хангагданагүй гэжэ түсэбэй-бюджетнэ комиссинуудай нэмэлтэ элидхэлнүүдтэ, депутадуудай хэлэһэн үгэнүүд дотор тэмдэглэгдэһэн байна. Арадай хэрэглэмжын эд товарнуудые улам ехээр үйлэдбэрилэн гаргаха нэмэлтэ арга боломжонуудые бэдэрэн олохыень СССР-эй Министрнүүдэй Совет министерствэнүүдтэ, зургаануудта болон союзна республикануудай Министрнүүдэй Советүүдтэ даалгаа.

Киев, Ленинград болон Москвада метрополитенэй барилгые улам түргэдхэхэ, Куйбышевта метро барижа эхилхэ тухай хэдэн депутадай табиһан асуудалда Н. К. Байбаков харюу үгөө.

Профессионально - техническэ училищинуудта кадрнуудые улам олоор бэлэдхэхэ, тэдэнэй материально-техническэ үндэһэ һуурие бэхижүүлхэ шухала байна. Тиимэһээ СССР-эй Госплан 1976—1980 онуудай табан жэлэй түсэбые найруулан табихадаа, энэ асуудалые тусхай министерствэнүүд. Белоруссиин ССР-эй Министрнүүдэй Советтэй хамта хаража үзэхэ юм.

Шэнэ типовой проектээр һургуулинуудые болон һургуулида ороогүй үхибүүдэй эмхи зургаануудые олоор бариха гэһэн асуудал депутадууд хэлэһэн үгэ соогоо табиһан байгаа. һургуулида ороодүй үхибүүдэй эмхи зургаануудые нилээд олоор бариха гэжэ 1976 оной түсэбөөр хараалагдаа гээд үгэ хэлэгшэ тэмдэглэбэ. Энэ зорилгодо гаргагдаһан мүнгэ зөөрие гүйсэд ашаглаха, үгтэһэн даалгабаринуудые заатагүй дүүргэхэ зорилго нютагай органуудай, министерствэнүүд болон зургаануудай урда табигдана.

Арадай ажахын түсэб тушаа хэлэгдэһэн ажаглалта болон бүхы дурадхалнууд анхаралтайгаар харагдаха, тэдээн тушаа тусхай шиидхэбэринүүд абтаха гэжэ СССР-эй правительствын даалгабаряар Н. К. Байбаков мэдүүлбэ.

Союзай Советэй болон Национальностьнуудай Советэй түсэбэй-бюджетнэ, һалбаринуудай комиссинуудай ба залуушуулай хэрэг эрхилдэг комиссинуудай оруулһан заһабаринуудые хараада абалсан, СССР-эй Верховно Совет палата бүхэндэ тусгаар голосовани үнгэргэжэ, 1976 ондо СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб тухай Хуули нэгэн дуугаар баталан абаа.

Зүбшэхэ зүйлэй хоёрдохи асуудалаар — СССР-эй 1976 оной Гүрэнэй бюджет тухай, мүн СССР-эй 1974 оной Гүрэнэй бюджедэй дүүргэлтэ тухай асуудалаар СССР-эй финансын министр депутат **В. Ф. Гарбузов** түгэсхэлэй үгэ хэлэбэ.

Союзай Советэй болон Национальностьнуудай Советэй түсэбэй-бюджетнэ болон һалбаринуудай комиссинууд, мүн сесси дээрэ үгэ хэлэһэн бүхы депутадууд СССР-эй Верховно Советэй баталалгада табигдаһан СССР-эй 1976 оной Гүрэнэй бюджедые нэгэн дуугаар, гүйсэд һайшаагаа гэжэ тэрэ хэлэбэ.

СССР-эй 1976 оной Гүрэнэй бюджет хадаа мүнөө үедэхи манай обществын социально-экономическа хүгжэлтын үндэһэн шухала асуудалнуудаар партиин XXIV съездын, мүн КПСС-эй ЦК-гай удаань болоһон Пленумүүдэй, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэнүүд дотор табигдаһан зорилгонуудтай, коммунис байгуулалтын зорилгонуудтай гүйсэд тааралдана гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглэбэ. Тус бюджет 1976 оной Арадай ажахын түсэбэй үндэһөөр табигдажа, арадай ажахын бүхы һалбаринуудые хүгжөөхэ, совет арадай ажабайдалые саашадань һайжаруулха, гүрэнэй бэеэ хамгаалха шадалые бэхижүүлхэ хэмжээ ябуулгануудые шухала хэрэгтэй мүнгэ зөөреэр хангаха байна..

Түсэбэй-бюджетнэ болон һалбаринуудай комиссинууд арадай ажахын түсэбэй зарим показательнуудые хубилгаха тухай, энээнһээ уламжалан СССР-эй Гүрэнэй бюджедэй олзо оршын талыень 130 миллион түхэригөөр, тэрэ тоодо эрьесын налогоор—96,8 миллион түхэригөөр, гүрэнэй предприяти болон ажахын эмхинүүдэй ашаг олзоһоо орохо түлбэринүүдээр — 29,9 миллион түхэригөөр, элдэб суглуулбари болон налогһоо ородоггүй бусад олзо доходуудаар—3,3 миллион түхэригөөр ехэ болгохо тухай дурадхалнуудые оруулһан байна.

Түсэбэй-бюджетнэ болон һалбаринуудай комиссинуудай, депутадуудай табиһан бүхы асуудалнуудые СССР-эй финансын министерство анхаралтайгаар хаража үзөөд, СССР-эй Министрнүүдэй Советтэ элидхэхэ юм гэжэ В. Ф. Гарбузов мэдүүлбэ. Эдэ асуудалнуудаар абтаһан шиидхэбэринүүд тухай СССР-эй Верховно Советэй депутадуудта мэдээсэгдэхэ.

Депутадууд палата бүхэндэ амяараа голосовани үнгэргэжэ, СССР-эй 1976 оной Гүрэнэй бюджедые нэгэн дуугаар баталаа, СССР-эй 1976 оной Гүрэнэй бюджет тухай хуули абаа.

Түсэбэй-бюджетнэ, һалбаринуудай комиссинуудай болон залуушуулай хэрэг эрхилдэг комиссинуудай заһабаринуудые хараада абаад байхада, СССР-эй 1976 оной Гүрэнэй бюджет иимэ байхаар баталагдаа гэбэл: олзо оршын талаар 223 669 255 мянган түхэриг, гаргашын талаар 223 468 627 мянган түхэриг байхаар баталагдаа. Тиихэдэ олзо оршонь гаргашаһаа 200 628 мянган түхэригөөр ехэ байха.

Арадай ажахын хүгжэлтэдэ — хүндэ промышленность, барилгын индустри, хүнгэн болон эдеэ хоолой промышленность, хүдөө ажахы, транспорт, байрын-коммунальна ажахы болон арадай ажахын бусад һалбаринуудые саашадань хүгжөөлгэдэ дүн хамтадаа 114 452 350 мянган түхэриг һомологдохо, социально-культурна хэмжээ ябуулгануудта дүн хамтадаа 80 511 745 мянган түхэриг, тэрэ тоодо гүрэнэй социальна страхованиин бюджедээр дүн хамтадаа 27 922 200 мянган түхэриг һомологдохо байна.

Оронойнмай оборонодо 1976 ондо 17 430 000 мянган түхэриг һомологдохо юм.

Союзна республикануудай гүрэнэй бюджедүүд тус Хууляар тодорхойлогдоо.

СССР-эй Верховно Совет СССР-эй 1974 оной Гүрэнэй бюджедэй дүүргэлтэ тухай тоосоое баталаад, тусхай тогтоол абаа.

Удаань зүбшэхэ удаадахи зүйл — СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указуудые батални тухай асуудал сесси хаража үзэбэ. СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Секретарь депутат М. П. Георгадзе тус асуудалаар элидхэл хээ.

Верховно Совет СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указуудые баталаад, тус асуудалаар хуули болон тогтоолнуудые абаа.

СССР-эй юһэдэхи зарлалай Верховно Советэй дүрбэдэхи сессиин зүбшэхэ зүйлнүүд дүүрэбэ. Сесси хаагдаһан дээрэ соносхогдобо.

(ТАСС).

АХА ДҮҮГЭЙ БОЛОН ХОЛБОО ХАРИЛСААНАЙ ДОГОВОР

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ЗАСЕДАНИ

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указ

СОВЕТ СОЦИАЛИС РЕСПУБЛИКАНУУДАЙ СОЮЗАЙ БА ГЕРМАНИИН ДЕМОКРАТИЧЕСКА РЕСПУБЛИКЫН ХООРОНДОХИ ХАНИ БАРИСААН, ХАРИЛСАА ХОЛБООН, ХАРИЛСАН ТУҺАЛАЛСАЛГА ТУХАЙ ДОГОВОРЫЕ ЭСЭСЛЭН БАТАЛХА ТУХАЙ

СССР-эй Верховно Советэй Президиум **ингэжэ тогтообо:**

1975 оной октябриин 7-до Москвада гар табигдаһан, СССР-эй Верховно Советэй Союзай Советэй ба Национальностьнуудай Советэй гадаадын хэрэгүүдэй комиссинуудай һайшааһан, эсэслэн баталхын тула СССР-эй Министрнүүдэй Советэй зууршалһан, Совет Социалис Республикануудай Союзай ба Германиин Демократическа Республикын хоорондохи хани барисаан, харилсаа холбоон ба харилсан туһалалсалга тухай договорые **эсэслэн баталха.**

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1975 оной декабриин 4.

• • •

Декабриин 4-дэ СССР-эй Верховно Советэй Президиум хани барисаан, холбоо харилсаан болон бэе бэедээ туһаламжа үзүүлхэ тухай Совет Социалис Республикануудай Союз болон Германиин Демократическа Республикын хоорондо хэгдэһэн, 1975 оной октябриин 7-до Москвада гар табигдаһан договорые эсэслэн баталаа.

Кремльдэ болоһон СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй заседаниие **Н. В. Подгорный** нээбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр **А. А. Громыко** совет правительствын даалгабаряар элидхэл хээ.

Хани барисаан, холбоо харилсаан болон бэе бэедээ туһаламжа үзүүлхэ тухай Советскэ Союз болон Германиин Демократическа Республикын хоорондо хэгдэһэн, ГДР-эй партийно-гүрэнэй делегациин һаяхан манай орондо ерэхэ үедэ гар табигдаһан договор СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй эсэслэн баталалгада табигдана гэжэ тэрэ хэлэбэ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев болон СЕПГ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Э. Хонеккер гэгшэд тус договорто гараа табинхай.

Договор баталха гээшэ ганса манай гүрэнүүд болон арадуудай харилсаанда түүхэтэ ехэ удха шанартай ушар хэрэг бэшэ юм. Тус договор Варшавска договорто хабаададаг бүхы оронуудта, бүхы социалис гүрэнүүдэй хани нэгэдэлдэ айхабтар ехэ удха шанартай, мүн Европодо эб найрамдал, аюулгүй байдал бэхижүүлгэдэ шухала удха шанартай хэрэг болоно.

Социализмын оронуудые улам батаар нэгэдхэн жагсааха, тэдэнэй холбоо харилсаае нарижуулха, арадуудайнь амгалан ажалые хангаха шэглэлтэй КПСС-эй XXIV съездын болон СЕПГ-гэй VIII съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ талаар аха дүү хоёр партинуудай Центральна Комитедүүдэй айхабтар ехэ зохёохы ажал хүдэлмэри бэелүүлһэн тухайнь шэнэ договор гэршэлнэ гэжэ А. А. Громыко онсолон тэмдэглэбэ.

Социалис хани нэгэдэлэй гүрэнүүдэй хамтын хүсэлэл оролдолгоор Европын түби дээрэ түйлагдаһан бүхы шэнэ хубилалтанууд договорто харуулагдаа. Тусхайлбал, тус данса аюулгүй байдал болон холбоо харилсаагаар Европодо болоһон зүблөөнэй үрэ дүнгые хараада абанхай. Тиин тэрэнэй шиидхэбэринүүдые амжалтатайгаар бэелүүлгэдэ туһа болохо байһаниинь дамжаггүй.

Мүнөө үедэ дайнай һүүлээрхи байдалай үрэ дүн соглологдобо гээшэ гэжэ шэнэ договор удхаараа тодорхойлно. Европодо газар дайдын болон политическэ талаар бодото дээрээ тогтоһон байдал найдамтайгаар батадхагдаа. Тингэжэ энхэ тайбанаар зэргэ оршолгын гол ёһоной үндэһөөр гүрэнүүдэй харилсаае һайжаруулха, түгшүүрил, һуларуулгые саашадань элитэ харагдамаар хэрэгүүд дээрэ бэелүүлхэ хараа замууд нээгдээ.

Эб найрамдалай болон аюулгүй байдалай аша туһада сэрэгэй-политическэ талаар саашадаа хамтаран ажаллаха гэһэн һанал договор дотор улам нарижуулан хүгжөөгдөө. Дэлхэйн хоёрдохи дайнай болон дайнай һүүлээрхи хүгжэлтын эсэстэ Европын гүрэнүүдэй хоорондо тогтоһон хилэнүүдэй, тэрэшэлэн ГДР болон ФРГ-гэй хоорондо тогтоһон хилын ойроо хүртэшэгүй байлгые Варшавска договорто хабаатай аха дүү бусад оронуудтай хамта сахин хамгаалха гэһэн уялга СССР ГДР хоёр бэе дээрээ даажа абана.

Национальностьнуудай Советэй гадаадын хэрэгүүдые эрхилдэг комиссиин түрүүлэгшэ, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь **Б. Н. Пономарев** СССР-эй Верховно Советэй палатануудай гадаадын хэрэгүүдые эрхилдэг комиссиин зүгһөө үгэ хэлээ.

СССР-эй Верховно Советэй Союзай Советэй болон Национальностьнуудай Советэй гадаадын хэрэгүүдые эрхилдэг комиссинууд тус договорые хамтынгаа заседани дээрэ хаража үзөөд, нэгэн дуугаар һайшаагаа гэжэ тэрэ хэлэбэ. Энэ хадаа ехэ политическэ удха шанартай хэрэг мүн. Тэрэ болбол Советскэ Союз болон ГДР-эй хоорондо аха дүүгэй холбооной тогтоһон тухай, эдэ гүрэнүүдэй бэе бэедээ гүйсэд этигэдэг байһые гэршэлнэ. Манай оронуудай хани барисаан марксизм-ленинизмын болон социалис интернационализмын бата бэхи үндэһэ һуурида түшэглэнэ.

Союзай Советэй болон Национальностьнуудай Советэй гадаадын хэрэг эрхилдэг комиссинууд тус договор эсэслэн баталхыень СССР-эй Верховно Советэй Президиумдэ нэгэн дуугаар зууршалан дурадхана гэжэ Б. Н. Пономарев үгынгөө түгэсхэлдэ хэлэбэ.

Договорые эсэслэн баталха тухай асуудалай зүбшэн хэлсэлгэдэ СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй гэшүүд хабаадалсаа.

СССР ГДР хоёрой договорто манай парти болон гүрэнүүдэй хамтын аша туһа али бүхы талаар батадхагдаа гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Украинын Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь **В. В. Щербицкий** хэлээ. Тус договор арадай ажахын түсэбүүдые улам дүүрэнээр тааралдуулха, социализм ба коммунизм байгуулгада олдоһон дүй дүршэлөө бүри үргэнөөр андалдан абалсаха шэнэ арга боломжонуудые СССР ГДР хоёрой үмэнэ нээнэ. Тус договор нэгэдэхиһээ һүүлшын статья хүрэтэрөө манай арадуудай аша туһа тухай, эб найрамдалые бэхижүүлхэ тухай, уласхоорондын харилсаанда түгшүүрил һуларуулгые улам үргэдхэн гүнзэгырүүлхэ тухай оролдолгоор нэбтэрэнхэй.

В. В. Щербицкий договорые эсэслэн баталха тухай дурадхал дэмжээ.

«Южкузбассуголь» комбинадай хадын хүдэлмэришэдэй бригадир **Г. Н. Смирнов** ажабайдалай али бүхы талаар хоёророной хоорондо холбоо харилсаа тогтоохо ямар арга боломжонуудые тус договор олгоноб гэһэн асуудалда тогтоо.

Советскэ Союз болон ГДР-эй хоорондохи аха дүүёһоной холбооое саг үргэлжэ батадхаха, манай оронуудай хоорондын холбоо харилсаае үргэдхэн гүнзэгырүүлхэ гээшэ манай оронуудай хоорондын харилсаанай шиидхэхы гол зүйл болоно гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, Белоруссиин Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь **П. М. Машеров** хэлээ. Энэ хадаа зайлашагүй бодото жама ёһон мүн. Энэ болбол, социализмын өөрынь уг шанараар, марксизм-ленинизмын үзэл бодолоор, пролетарска интернационализмаар тодорхойлогдоно.

Договорой удха түгэлдэр, тодо һонор найруулганууд эб найрамдалай, зохёон байгуулгын һанал бодолоор, хүн зондо энхэргы хандалгын, арадуудай ойро дүтэ бололгын һанал бодолнуудаар билтаранхай гэжэ Дагестанай АССР-эй уран зохёолшодой холбооной правлениин түрүүлэгшэ **Р. Г. Гамзатов** тэмдэглэбэ.

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Н. В. Подгорный** зүбшэн хэлсэлгын дүн согсолоо.

Хани барисаан, холбоо харилсаан болон бэе бэедээ туһаламжа үзүүлхэ тухай Совет Социалис Республикануудай Союз болон Германиин Демократическа Республика хоёрой хоорондо 1975 оной октябриин 7-до хэгдэһэн договорые эсэслэн баталха тухай дурадхал СССР-эй Министрнүүдэй Совет оруулба. СССР-эй Верховно Советэй Союзай Советэй болон Национальностьнуудай Советэй гадаадын хэрэг эрхилдэг комиссинууд энэ дурадхалые нэгэн дуугаар һайшаажа, дурсагдаһан договорые эсэслэн баталхые зууршалан дурадхана.

Мүнөөдэр болоһон зүбшэн хэлсэлгын харуулһанай ёһоор, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй гэшүүд энэ зууршалгые мүн лэ дэмжэнэ.

Хани барисаан, холбоо харилсаан болон бэе бэедээ туһаламжа үзүүлхэ тухай СССР, ГДР хоёрой хоорондо 1975 оной октябриин 7-до хэгдэһэн договорые эсэслэн баталха тухай Указ абаха гэһэн дурадхал оруулагдана.

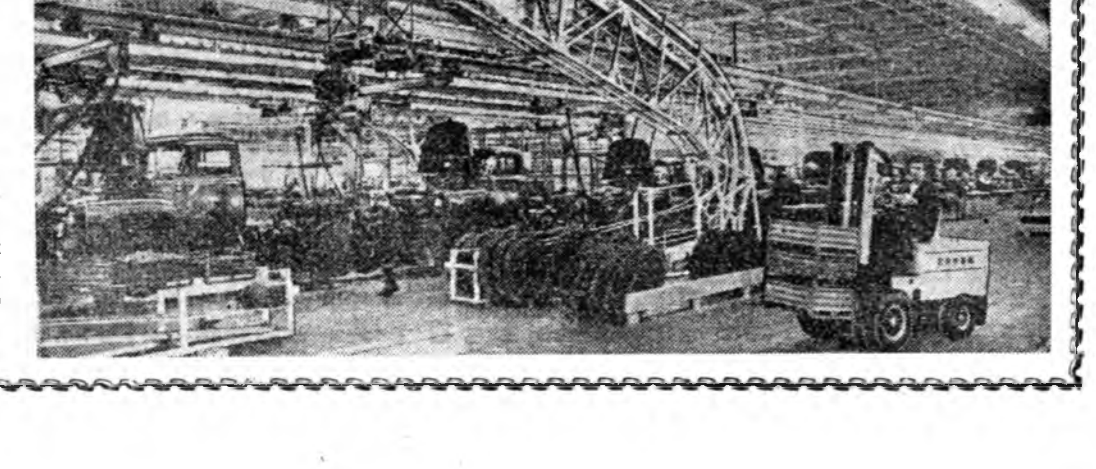
СССР-эй Верховно Советэй Президиум тиимэ Указ нэгэн дуугаар баталан абаа. Тус договор эсэслэн баталха тухай СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указда, мүн эсэслэн баталалгын грамотада Н. В. Подгорный гараа табяа.

(ТАСС).

И. А. Лихачёвой нэрэмжэтэ Москвагай автозавод ниислэлдээ эгээ түрүүлэн үйлэдбэриингөө хэмжээгээр табан жэлэйнгээ түсэб дүүргэһэн байна.

Табан жэлэй турша соо заводой коллектив түсэбһөө гадуур 141 миллион түхэригэй продукци худалдаа. Үйлэдбэриин арба мянган түрүүшүүл табан жэлэйнгээ хубиин түсэб дүүргэжэ амжанхай.

КПСС-эй XXV съездые нэрэтэй солотойгоор угтаха гэһэн социалис мүрысөөн заводто үргэнөөр дэлгэрээ. Оло мянган хүнтэй коллектив социалис нэмэлтэ уялгануудаа дүүргэхэ талаар амжалтатайгаар ажаллажа байнхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хабсаргалгын корпусто. «ЗИЛ-130» түхэлэй гүрэнэй Шанарай тэмдэгтэйгээр бүтээн гаргагдадаг автомобильнууд эндэ хабсаргагдадаг.

ТАСС-ай фотохронико.

[illegible]НЭН ЗҮРХЭНЭЙ АМАРШАЛГАНУУД

ШЭНЭ ТАСС ҺОНИН

[illegible]рамдалай тала ба[illegible] хүдэлөөнэй үндэр [illegible]алда — Ф. Жо[illegible] нэрэмжэтэ «Эб [illegible] алтан медаль[illegible] Л. И. Брежневэй [illegible]йнь дашарамдуу[illegible]эй нэрэ дээрэ [illegible] партинуудай хү[illegible]дһөө, гүрэнэй ба олониитын ажал ябуулагшадһаа, уласхоорондын ба ниитын эмхинүүдһээ амаршалгын телеграммманууд ерэжэ үргэлжэлһөөр.

Леонид Ильич Брежневые ВСРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Янош Кадар, Шри Ланкагай Коммунис партиин түрүүлэгшэ С. А. Викремасингхе, Японой Либерально-демократическа партиин генеральна секретариин орлогшо, Япон-совет хани барисаанай парламентска нэгэдэлэй президент Х. Исида, Японой худалдаа наймаанай-промышленна палатын президент С. Нагано, «Ниппон Сэйко» гэжэ компаниин президент Х. Имадзато, Панамын арадай партиин генеральна секретарь Рубен Дарио Соуса болон бусад халуунаар амаршалба.

(ТАСС).

[illegible]ЛЮТ-4“—„СОЮЗ-20“ гэжэ залгалдамал [illegible]онуудай хамтын ниидэлгэ

[illegible]ЛГЫН ЗАЛАН [illegible]ОХО ТҮБ, декаб[illegible] (ТАСС). «Салют-4» [illegible] станци дэлхэй [illegible] замбуулинай за[illegible] һара үлүүтэй соо [illegible] Урда тээнь мэдээ[illegible] ёһоор, жолоодог[illegible] «Союз-20» гэжэ зам[illegible] онгосо ба замбуу[illegible] станци ноябриин 19-дэ залгалдан холбоһон юм. Хараалагдаһан программын үндэһөөр хамтадаа ниидэжэ ябагша замбуулинай хоёр аппарадай бүхы оньһон түхеэрэлгэнүүд шэнжэлэгдэн шалгагдажа ба туршагдажа байнхай.

Элдэб ургамалнууд болон амитад «Союз-20» гэжэ онгосо дээрэ биологическа олон янзын туршалгануудые нэгэн доро гарана.

Байгша оной ноябриин 25-да дэлхэй шадархи замбуулинай замда гаргагдаһан «Космос-782» гэжэ хэмэл одон дээрэ тиимэрхүү ургамалнууд ба амитад баһал олон янзын туршалгануудые гарана. Гэхэ зуура, замбуулинай аппарадуудтахи уларилай өөрсэ байһан ушар шэнжэлэгдэһэн асуудалнуудаар бүри тодорхой мэдээнүүдые абаха арга олгоно.

«Салют-4» — «Союз-20» гэжэ залгалдан холбоһон түхеэрэлгэнүүд ба аппаратура һаадгүй һайнаар хүдэлнэ. Онгосын ба станциин таһалганууд соохи өөрсэ уларилай параметрнүүд хараалагдаһан хэм соогоо байна. Ороһон мэдээнүүд шалгагдажа, шэнжэлэгдэжэ байнхай.

[illegible] ДЕЕВ.

№ 01598.

ХЭЖЭНГЫН РАЙОННО ПАРТИЙНА КОНФЕРЕНЦИҺЭЭ

ТҮРҮҮ ҮҮРГЭЕЭ УЛАМ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ, АЖАЛШАДАЙ ЭДЭБХИ ҮҮСХЭЛ БАДАРГАХА

Хэжэнгын аймагай коммунистнуудай түлөөлэгшэд hаяхан ээлжээтэ партийна конференци суглараад, үнгэрhэн хоёр жэлэйнгээ хүдэлмэриин үрэ дүнгүүдые согсолжо, зохихо тобшололнуудые хээ. Тоосоото элидхэл хэлэhэн партиин райкомой нэгэдэхи секретарь **Р. Г. Баяртуев**, үгэ хэлэhэн делегадууд ба бусад нүхэд КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые, партиин Центральна Комитедэй тогтоолнуудые дүүргэлтэ эдэбхитэй хэлэнэ тула партийно-политическэ, социально-экономическэ, кадрова ба соёл гэгээрэлэй асуудалнуудаар юу хэhэн, юу хэжэ байhан, ямар хэмжээ ябуулгануудые хараалhан тухайдаа тодорхойгоор мэдээсэбэ.

Партиин райком, партийна эхин организацинууд болон коммунистнууд юhэдэхи табан жэлэй түсэбэй даабаринуудые дүүргэхын түлөө тэмсэл толгойлон, социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэн, арадай ажахын, соёл гэгээрэлэй ба элүүрые хамгаалгын ажаhуудалай асуудалнуудаар илангаяа hүүлэй жэлнүүдтэ горитой амжалтануудые туйлаhан байна. Тоосоото хоёр жэлэй турша соо хүдөө ажахын продуктнүүдые гүрэндөө тушааха түсэбүүдэй дүүргэлтые саада хоёр жэлэйхитэй сасуулбал, оробхо таряан — 6 процентээр, хартаабха — 50, мяхан — 9, hүн — 9, ноохон — 21 процентээр нэмэбэ. 1972—1973 онуудайхиhаа 2,8 дахин ехэ оробхо таряан, 64 процентээр ехэ овощ, 12 процентээр ехэ мяхан, 12 процентээр ехэ hүн, 13 процентээр ехэ ноохон 1974—1975 онуудта тушаагдаhан байха юм.

1976 оной январиин 1-дэ байха адууhа малай тоо толгойе 1971 онойхитой сасуулбал, бодо үхэр—2100 толгойгоор (гү. али 15 процентээр), хонин — 13.800 толгойгоор (гү, али 12 процентээр) олошорхо.

Тэрэшэлэн ажахынуудай hунган абаhан тусхай шэглэл мэргэжэлыень хүгжөөхэ, тарилгын талмайн бүридэлые бүри тааруу болгохо, салбаринуудай үйлэдбэрие улам үргэдхэхэ, шэнэ арга боломжонуудые оложо, хэрэглэхэ асуудалнуудаар ажалшадай эдэбхи, үүсхэл бадаргахын тула хэдэ хэдэн тодорхой хэмжээнүүд хараалагдаад, бэелүүлэгдэжэ байнхай. Эдэ бүгэдын ашаар хэдэн ажахынууд, фермэ, отара, бригада ба звенонууд, олон түрүүшүүл табан жэлэйнгээ түсэбүүдые болзорhоонь урид дүүргээ. Аймаг бүхы дээрээ табан жэлэйнгээ даабари дүүргэхын тула оролдолго хүсэлэлгэ гаргажа байна. Коммунист И. Н. Рубцовой хүтэлбэрилдэг Чисаанын совхозые тэдэнэй тоодо тусхайлан дурдамаар. Энэ ажахы жэл бүри таряалангай баян ургаса абаhа, мал ажалайнгаа ашаг шэмые дээшэлүүлнэ. Байгша ондо совхозой таряашад аймаг соогоо эгээл hайн ургаса туйлаа: гектар бүриhөөнь дунда зэргээр 15 центнер гэхэ гү, али дүн хамта 71 мянга шахуу центнер оробхо таряа ургуулжа абаад, гүрэндэ таряа тушаалгаар гурбан түсэб дүүргээ. Тус совхозой коммунист А. К. Елистратовай толгойлдог тракторно-таряан ажалай бригада 2200 гектар талмайн тус бүриhөө 16,2 центнер ургаса абанхай.

Сабшалангайнгаа газарые шанаржуулан hайжаруулhанай үндэhөөр жэлhээ жэлдэ үбhэ тэжээлэй үндэр ургаса туйладаг түрүүшүүлэй жэшээнүүдые Худанай, Хэжэнгын совхозуудhаа дурдажа болоомоор. Энэ хэрэгтэ коммунистнууд, комсомолшууд түрүү үүргэеэ бодото дээрэнь бэелүүлэн, габшагай ажалай жэшээ харуулна.

Хэжэнгын совхозой hү haалиин түбэй фермын солото haалишан Ц. Гатапова даажа байдаг үнеэдhээ 1503 центнер hү haaxa түсэбтэй аад, 1526-е hаажа, табан жэлэйнгээ даабарие дүрбэн жэл арба hарын туршада дүүргээд, шэнэ табан жэлэй түсэбөөр хүдэлмэрилжэ байна. Тэрэшэлэн Худанай совхозой Улааха-Аралай, Сагаан-Нуурай МТФ-нүүдэй, «Первомайский» совхозой Леоновкын, Вознесенскын фермэнүүдэй коллективүүд, «50 лет Октября» совхозой ахалагша хонишон Ц. Б. Цыденова, Хэжэнгын совхозой ахалагша хонишон Ш. Н. Намжилов болон бусад олохон түрүүшүүл түл абалга, ноохо хайшалалгаар табан жэлэйнгээ даабаринуудые үни дүүргэнхэй. Иимэ түрүүшүүлые нэрлэхэ болоо haa, олон.

Хэжэнгын аймагай гол түлэб хүдөө ажахы эрхилдэгынь мэдээжэ. Тиимэhээ арадай ажахын энэ hалбарида илалта амжалтануудай туйлагдахын хажуугаар ямар дутуу дунданууд бииб, юун дээрэhээ тохёолдоноб, саашадаа ямар хэмжээнүүдые абахаб гэhэн асуудалнуудта элидхэлшэ ба үгэ хэлэгшэд ехэ анхарал хандуулба. Мүнөө сагай эрилтын ёhоор харахада, таряалан ба сабшалангай ургасань олонхи ажахынуудта бага: гектар бүриhөө дунда зэргээр оройдоо 7—8 центнер оробхо таряан, өөдэгүй хэмжээтэй хартаабха болон овощ, үбhэ тэжээл абтадаг байhаар. Уhалагдадаг газарhаашье hанаhанда хүрэмөөр ургаса абтанагүй. Зарим совхозууд жэлhээ жэлдэ үбhэ тэжээлээр дуталдана. Бэлэдхэгдэдэг бүхы бүдүүн ба шэмэтэ тэжээлнүүдые ниитын малай тоо толгойдо хубаабал, 50-аад процентhээ дээшэ гаранагүй. Энээнhээ уламжалан, малай ашаг шэмэнь биратайгаар нэмэнэгүй, hаамхай үнеэн бүриhөө дунда зэргээр оройдоо 1500-аад литр hүн hаагдана, хонидhоо ноохо хайшалан абалга зарим совхозуудта доошоо оробхон, түл олоор гарзалдаг байна.

Чисаанын совхозтой зэргэлээд байдаг, адлил газартай, хүдэлмэришэд болон техникээршье дутуугүй Загаhатын совхоз жэлhээ жэлдэ ахир ургаса абадаг, тиигээд хүрэнгын үрэhэ хүршэ ажахынуудhаа, үнгэрхэдөө ондоо районуудhаа зөөдэг гуримтай. Оробхо таряанайнь ургасын хэмжээн тоосоото үе соо саада хоёр жэлэйхиhээ 7 процентээр хорошоhон байгаа.

Юун дээрэhээ иимэ ушар эндэ тохёолдоноб? Гоё түсэбүүдые табибашье, тэдэнь бэелүүлэгдэнгүй, саарhан дээрээ үлэшэдэг, үгэ хэрэг хоёрынь алгасадаг байна. Тайлбарилан хэлэбэл, газараа түрүү агротехникын заабариин ёhоор элдүүрилдэггүй, паар муугаар хахалдаг, тушаалдаhан лэ үрэhэ тарижархидаг, тарилгаяа бурлаг ногоондо даруулдаг, хуряалгаяа оройтожо эхилдэг, гээлтэ хоролто ушаруулдаг гэжэ шүүмжэлэгдээ.

Түсэбтэ арбадахи табан жэл хүдэлмэри бүхэнэй шанар ба ашаг үрые эрид дээшэлүүлхэ табан жэл болохоор хүлеэгдэнэ. Энээнтэй дашарамдуулан, аймагайнгаа экономикые бүри үргэн дэлисэтэйгээр, ашаг үрэ түгэсөөр хүгжөөхэ зорилгоор оробхо таряанай тарилгын гектар бүриин дундуур ургасые адагынь 12 центнертэ хүргэхэ (мүнөө 7.6 центнер болоно), хээрын сабшалангай ургасые хоёр дахин дээшэлүүлхэ, тэжээлэй ургамалнуудые ехээр тариха, адууhа малайнгаа тоо толгойе олошоруулхатаяа хамта, үүлтэрыень эрид hайжаруулха, ашаг шэмыень жэл бүри улам арьбадхаха, продукциин өөрынь үные хямдаруулха, ажахынгаа жэлые ашагтайгаар дүүргэдэг болохоор совхозуудаа хүдэлмэрилүүлхэ гэжэ бодомжолно. Тиихын тулада совхоз бүхэнэй гү, али ажахынууд хоорондын нэгэдэлнүүдэй хүсөөр Худан, Хэжэнгэ, Сулхара, hараантай, Хурьгад гэхэ мэтэ гол, горходто хаалтануудые барижа, хайшахайшань hубаг, каналнуудые татажа, хэдэн арбаад мянган гектар таряалан, сабшалан ба бэлшээри уhалха, тиигэhэнэй үндэhөөр эдлүүриингээ газарай үрэжэлые хараа байса дээшэлүүлхээр шиидээд, холын хараатай ехэ хүдэлмэри бүтээжэ эхилэнхэй. Энэ хэмжээ ябуулгые аймагай партийна конференци hайшаан дэмжэбэ.

* * *

Аймаг доторхи партийна болон ажахын хэрэгүүдые хүтэлбэрилгын түхэл янза ба онол арганuудые улам нарижуулан hайжаруулха, партийна организацинуудай дүй дүршэл, онол шадабарие бүри дээшэлүүлхын тула партиин райком тоосоото үе соо горитой хүдэлмэри хэhэн байна. Партийна документнүүдые hэлгэлгэ—партиин бэелүүлhэн партийно-эмхидхэлэй шухала хэмжээ ябуулга партийна хүдэлмэридэ аша үрэ түгэсөөр нүлөөлөө.

КПСС-эй райком бүхы хүдэлмэридөө партийна эхин ба цеховой организацинуудта, партийна бүлэгүүдтэ түшэглэдэг, коммунистнуудай ажал хэрэгүүдэй ямараар ябажа байhые шэнжэлдэг, партийна организацинуудай хүдэлмэридэ дутуу дунданууд тохёолдобол, шалтагаануудыень элирүүлжэ, тэдэ дутагдалнуудыень дары усадхахын тула хэмжээ абадаг, эхин эмхинүүдэй секретарьнуудаар бэлэдхэлтэй бэрхэ хүнүүдые табиха гэжэ оролдодог болонхой.

Үйлэдбэри дээрэ, коллективэй ниитын ажабайдалда коммунистнуудай дүүргэдэг үүргэ энэ үе соо эли бодо дээшэлээ.

«Ярославска партийна организацида партийна суглаануудые ямараар үнгэргэдэг тухай», мүн «Тамбовско партийна организацида шүүмжэлэл болон өөрыгөө шүүмжэлгын ямар байдалтай байhан тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолнуудые бэелүүлэн, партийна суглаануудай үрэ нүлөөе ехэ болгохо, шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлгэ хүгжөөхэ асуудалаар эндэхи партийна эхин ба цеховой организацинуудта горитой хүдэлмэри ябуулагдаhан байна. Партийна суглаанууд саг болзор соогоо, hайн бэлэдхэлтэйгээр үнгэргэгдэдэг, олон янзын, шухала асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэдэг, баталан абаhан шиидхэбэринүүдэйнгээ дүүргэлтые ходо хинадаг болоно байнхай.

Жэшээлэн хэлэбэл, Хэжэнгын (парткомойнь секретарь М. Х. Хандархаев), Чисаанын (парткомойнь секретарь Д. Д. Дашицыренов) совхозуудта, Тоhо-сырэй заводто (партийна организацинь секретарь К. А. Шурыгина) партийна суглаануудынь асуудалнуудаа ханамжатай, бүтэмжэтэйгөөр зүбшэн хэлсэлгын оршон байдалда үнгэрнэ. Үйлэдбэри хүгжөөхэ, социалис мүрысөө эмхидхэхэ, партийна ба гүрэнэй журам бэхижүүлхэ, эмхидхэлэй, партийно-политическэ хүдэлмэриин түхэл янза, онол арганuудые улам hайжаруулха гэхэ мэтэ шухала асуудалнууд суглаанууд дээрэ табигдажа, шиидхэгдэдэг болоо.

Чисаанын совхозой Булагай МТФ-гэй партийна бүлэгэй (партгруппоргнь түрүү haалишан Х. Ц. Буянтуева) хүдэлмэриинь дүй дүршэлдэ анхарал хандуулмаар, дэмжэхээр. Партийна энэ бүлэг фермын коллективэй ажал хэрэгтэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри эмхидхэлгэдэ ехэ нүлөө үзүүлдэг, түсэбүүдэй ба социалис уялгануудай дүүргэлтэдэ ашатай үрэтэй туhа хүргэдэг байна. Тиин Булагай малшад hү haaxa ба тушааха табан жэлэйнгээ түсэбые дүрбэн жэл долоо hара соо дүүргээд, арбадахи табан жэлэй тоосоондо оруулжа, 1587 центнер hү тушаагаа.

Худанай совхозой Улааха-Аралай МТФ-гэй, Хүртэйн леспромхозой «Харагун» гэжэ модо бэлэдхэлэй пунктын дэргэдэхи партийна бүлэгүүдэй хүдэлмэрие мүн лэ тэмдэглэмээр. Эндэхи коммунистнууд КПСС-эй XXV съездын хүндэлэлдэ дэлгэрhэн социалис мүрысөөе толгойлон, тэрэниие ажалай ехэ бэлэгүүдтэйгээр угтахын түлөө тэмсэнэ.

Гэхэ зуура эдэбхи үүсхэлгүй, аарагаар хүдэлмэрилдэг партийна организацинууд аймаг дотор үшөөл бии. «Первомайский» совхозой нэгэдэхи отделениин, Загаhатын совхозой хоёрдохи отделениин, Хэжэнгын лесхозой, Худанай леспромхозой партийна организацинуудта суглааниинь тогтоогдоhон болзортоо заримдаа болодоггүй, зохихо бэлэдхэлгүйгөөр, асуудалнуудаа бүхы талаарнь, hайтар зүбшэн хэлсэнгүй үнгэрдэгшье ушар бии.

КПСС-эй райком, парткомууд, партийна эхин организацинуудай бюронууд дутуу дунданuудые сэхэ шууд шүүмжэлhэнэй, партийна хүдэлмэри hайжаруулhанай үндэhөөр бүхы партийна организацинуудай онол шадабари нарижуулха, ажалшадые коммунис ёhоор хүмүүжүүлхэ, шэнэ цалта амжалтануудые туйлахаар зоригжуулха хэрэгтэ коммунистнуудай дүүргэдэг түрүү үүргэ улам дээшэлүүлхэ, политическэ, экономическа hуралсал болон олониитын дунда ябуулагдадаг соёл сурталай хүдэлмэрие ажабайдалтай, үйлэдбэритэй бүри нягтаар холбожо, үрэ дүнгыень улам дээшэлүүлхэ шухала гэжэ элидхэлшэ ба делегадууд тэмдэглээ.

Аймагай партийна конференци тодорхойгоор шэнжэлэн, зүбшэн хэлсэлгын оршон байдалда, баримтата шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлгэтэйгээр үнгэрөө.

КПСС-эй обкомой бюрогой гэшүүн, обкомой эмхидхэлэй-партийна хүдэлмэриин таhагые даагша **А. Б. Бардонов** конференцидэ хабаадажа, үгэ хэлээ.

* * *

Партиин райкомой эмхидхэлэй пленум болоно, райкомой нэгэдэхи секретаряар **Р. Г. Баяртуев**, секретарьнуудаар **А. Б. Раднаев, В. И. Безруков** гэгшэд hунгагдаhан байна.

Р. БИМБАЕВ.

ҺУРАЛСАЛ ТУХАЙ АСУУДАЛ ЗҮБШЭГДӨӨ

КПСС-эй Хурамхаанай райкомой бюрогой ээлжээтэ заседани болоно үнгэрөө. Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо политическэ ба экономическа hуралсалай ямараар эмхидхэгдэhэн тухай асуудал бюрогой заседани дээрэ зүбшэгдэбэ. Тус асуудалаар колхозой партийна комитедэй секретарь В. С. Бадмаев тоосоhон байна.

Коммунистнууд болон партийнабэшэ эдэбхитэдэй политическэ hуралсалай энэ жэлые ажахын партийна организаци муу бэлэдхэлтэйгээр эхилээ, хэдэн хэшээл зарлагдаhан болзортоо үнгэргэгдөөгүй байба. Зарим коммунистнууд ямаршье шалтагаангүйгөөр хэшээлдээ ерэнэгүй, тиихэдэ хэшээлнүүдынь бирагүй хэмжээндэ үнгэргэгдэнэ. Ажалшадай экономическа, мүн комсомол-залуушуулай политическэ hуралсал дутагдалтай гэжэ КПСС-эй райкомой бюрогой заседани дээрэ тэмдэглэгдэбэ.

Коммунистнууд ба партийнабэшэ эдэбхитэдэй политическэ. экономическа hуралсалда элирүүлэгдэhэн дутагдалнуудые дары усадхажа, хэшээлнүүдые саг соонь, hайн бэлэдхэлтэйгээр үнгэргэдэг гэhэн эрилтэ колхозой парткомой үмэнэ табигдаа.

Б. ДАРМАЕВ,
партиин райкомой эмхидхэлэй таhагай даагша.

Машинист Владимир Алексеевич Ганичкин Тимлюйн цементын заводто шухала хэрэгтэй ашаа түмэр замаар хүргэжэ, шаа соонь оруулжа үгэдэг юм. Тэрэ тепловозой бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа, даабаряа үлүүлэн дүүргэхын тула яhала оролдодог. Тэрэнэй hайнаар хүдэлжэ байhан дээрэhээ заводой коллектив продукци гаргаха даабаряа үлүүлэн дүүргэнэ гэхэдэ алдуу болохогүй. Аша шэрэхэ табан жэлэйнгээ даабари 4 жэл 6 hарын туршада бэелүүлээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ (зүүн гарhаа): тепловозой машинист В. А. Ганичкин тэрэнэй туhалагша Азаров гэгшэд хөөрэлдэжэ байна.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ЗАЛУУ БАРИЛГАШАН

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

Александр Белоглазов республикымнай эрхим залуу шулууша дархан гэhэн нэрэ солотой юм. Энэ нүхэр залуушье hаа, республикынгаа шулууша дархашуулай нэрэ хамгаалхын тула зональна конкурсдо хабаадалсаа hэн. Якутск хотодо энэ зундаа үнгэргэгдэhэн конкурсдо Сибириин болон Алас-Дурнын залуу барилгашад мэргэжэл шадабаряа туршалсаhан юм. Энэ конкурсдо республикынгаа залуу шулууша дархашуулые Александр Белоглазов түлөөлжэ, түрүү hууринуудай нэгые эзэлhэн байна.

— Конкурсын эрилтэ ехэ шанга байгаа hэн. Теори хэр мэдэхэ байhамнай шалгагдаа. Мэргэжэл шадабарла бодото ажал дээрэ харуулаабди. Красноярска, Хабаровска, Приморско хизаарнуудай, Шэтын, Магаданай областьнуудай болон Сибириин ба Алас-Дурнын бусад республика, областьнуудай түлөөлэгшэд конкурсдо хабаадалсаа. Хизаар, область бүхэн эгээл бэрхэ гэжэ тоологдодог залуу шулууша дарханаа конкурсдо эльгээhэн байна. Бишье иимэ хүндэтэ эрхэдэ хүртөөб, — гэжэ Александр хөөрэнэ.

Залуушуул хаба шадалаа гаргажа мэдээ hэн. Хэншье гээгдэхэ дурагүй байгаа. Бушуу түргэнөөр хирпиисэ холбон табижа, гэрэй хана бодхооходоо, ажалаа hайн шанартайгаар дүүргэхэ эрилтэ табигдаhан юм.

Саша hая 25 наhаяа гүйсэбэ. ЛВРЗ-гэй капитальна барилгын таhагта ажаллахаяа табан жэлэй саада тээ ерээ hэн. Түрүүшын үдэрhөө Михаил Бессоновой бригадада ажаллажа эхилээ. Михаил Бессонов дүй дүршэлтэй, түрүү барилгашадай нэгэн гэжэ суурхадаг. Тэрэ хорёод жэлэй туршада шулууша дарханаар ажаллана. Энэ үедэ нилээд дүй дүршэлтэй болоhон, ажалайнгаа оньhо hайнаар шудалhан байна. Тэрэ ЛВРЗ-гэй түрүүшын хирпиисэ табилсаhан нүхэд Мелехов, Чирковский болон бусадай дүй дүршэл халан абалсаhан юм.

Тэрэ үеын барилгашадай hайн hайхан ёhо заншалда hурахан нүхэр Бессонов залуушуулда олон жэлэйнгээ дүй дүршэл дамжуулан үгэнэ. Тэрэнэй олон шабинарай нэгэн Александр Белоглазов юм. Энэ хүбүүн ажалда абьяастай, юумэ ойлгоходоо бэрхэ. Нүхэр Бессонов Александрай хүмүүжүүлhэн hургагша болоо.

Залуу хүбүүн барилгашан болохо хүсэл эрмэлзэлтэйгээр бригадада ерээ hэн. Тэрэнэй эсэгэ Константин Гаврилович Белоглазов ЛВРЗ-гэй ажалай ветеран. Тэрэ алар 42 жэлэй хугасаада республикымнай түрүүшын томо предприяти болоhон ЛВРЗ-гэй барилга бодхолсоhон намтартай. Энэ нүхэрэй ажалай бүхы намтар локомотив-вагон заhабарилгын заводтой, тэрэнэй хүдэлмэришэдэй ажаhуудаг городоктой сэхэ холбоотой юм.

К. Г. Белоглазов Саша хүбүүнэйнгээ ажалай зам шэлэн олохо хэрэгтэнь hайн жэшээ харуулаа. ЛВРЗ-гэй Культурын ордон, байрын олон гэрнүүдые бодхоолсоhон байна. Тэрэ ажалдаа үнэн сэхээр хандадаг барилгашан мэргэжэлээрээ омогорходог юм. Хэhэн ажалаараа омогорхохоор өөhэдынгөө хүбүүд, басагадые hургаа.

Александр Белоглазов халаанай даабарие ходо үлүүлэн дүүргэhэн байдаг. Ажалаа ходо hайнаар дүүргэдэг. Тэрэнэй бодхооhон хана ходо hайн сэгнэлтэдэ хүртэдэг юм. Республикынгаа залуу шулуушан дархашуулай конкурсдо хабаадалсажа, хоёр удаа түрүү hууринуудай нэгые эзэлээ. Ямаршье даабари абахадаа, эрхим hайнаар дүүргэхые оролдоно.

Мүнөө Саша Белоглазов уhа бүлүүрдэдэг станциин барилга дээрэ ажаллана. Энэ барилга шухала гэжэ тоологдодог. Станцие саг соонь барижа дүүргэhэнhээ олон барилганууд дулдыдаха юм. Саша нүхэдтэеэ станцие саг соонь ашаглалгада тушааха гэжэ хүсэ шадалаа гарган ажаллана.

— Конкурснуудта хабаадалсахада ехэ аша туhатай гэжэ ойлгожо абааб. Өөрынгөө хаба шадал, мэргэжэл шадабари гаргаха гэжэ оролдохош. Юу хэжэ шадахаа, ямар дабаа гаталжа шадаха байhанаа ойлгохош, мүн бусад бэрхэ барилгашадай дүй дүршэлтэй танилсахада, ехэ аша туhатай, hонин байдаг, — гэжэ Саша хөөрэнэ.

Якутск хотодо хараhан, үзэhэн юумэеэ тэрэ хөөрөө hэн. Манай республика Яхадай АССР-тэй мүрысэдэг. Тиимэhээ залуу шулууша дарханда hонирхохоор олон юумэ эндэ дайралдаа. Нэн түрүүн барилга хайшан гэжэ хэгдэнэб, ямар арга хэрэглэгдэнэб гэжэ hонирхоhон байха. Халан абамаар дүй дүршэл тухай нүхэдтөө хөөрэжэ үгөө. Тэндэ барилгын организацинуудай, бригаданuудай хоорондо хирэ хирэ болоод лэ конкурснууд үнгэргэгдэдэг. Барилгашадай мэргэжэл шадабари дээшэлүүлхэ, барилгын шанарыень hайжаруулха хэрэгтэ эдэ конкурснууд зорюулагдадаг.

Барилгашадай бүлэдэ түрэhэн энэ хүбүүн эсэгэ, эхынгээ хэдэг ажал үргэлжэлүүлхэ гэжэ шиидэhэн байгаа. Тиигэжэ барилгын талмай дээрэ ажаллаха гэжэ ерээ. Шулууша дарханай мэргэжэл hайнаар шудалаад, нүхэдэйнгөө дунда түрүүлжэ ябана. Тэрэ шулууша дарханай мэргэжэл шудалхаhаа гадна, штукатура хэжэ шадаха юм. Энэ ажалда мүн лэ нарин нягтаар хандана.

Сашын эсэгэ К. Г. Белоглазов бага хүбүүгээ барилгын институт дүүргэжэ, hүүлээр барилгын талмай ерэхэ гэжэ hанадаг hэн. Теэд Саша ондоогоор бодоо. «Институтда hуража үрдихэб. Түрүүшээр намда бодото ажалай дүй дүршэл хэрэгтэй» гэжэ шиидээ. Александр Белоглазов энэ хүсэл эрмэлзэлээ бэелүүлхэл байха. Эрхим барилгашадай нэгэн болоо. Тэрэ юhэдэхи табан жэлэй даабари дүүргээд, ерэхэ табан жэлэй тоосоогоор ажаллажа байна.

Л. ДМИТРИЕВА.

Совет орон: ШЭНЭ ҺОНИН

Кам-АЗ-да ЭЛЬГЭЭГДЭХЭ КОНДИЦИОНЕРНҮҮД

ХАРЬКОВ. (ТАСС корр. М. Хабинский). «Кондиционер» гэжэ заводой коллектив Кам-АЗ-да эльгээгдэхэ промышленна түхэрэгануудые эльгээжэ, жэлэй түсэбые болзорhоонь урид дүүргээ. Тиигэжэ социалис уялгануудай ... пунктнь бэелүүлэгдэв. Предприятиин ажалшад ... жэлэй дүүрэтэр даабариhаа гадуур 100 кондиционер ... барилгада эльгээхэ уялга абаба.

КАРАКУМДАХИ ЗАВОД

НЕФТЕЗАВОДСК (Туркмениин ССР)). (ТАСС корр. С. Рахимов). «Туркменвостокнефтестрой» трестын барилгашад ... жоуда баригдажа байhан нефть болбосоруулдаг заводой гол түхеэрэлгын ... рниин нүхэ малтажа дүүргэбэ. Тэрээндэ тодхогдон ... бигдаха түхеэрэлгэ ГДР-тэ бүтээгдэhэн байгаа. Түхеэрэлгын ашаглалгада ... лагдахада, предприятиин ... рүүшын ээлжээнэй ... дүүрэхэ юм. Тэрэ жэлдэ хэдэн миллион тонно ... хэй эдэй болбосоруулха на.

ОЙ МОДОН ХАДА УУЛАНУУДЫЕ ХАМГААЛНА

ДУШАНБЕ. (ТАСС корр. М. Маджидов). ...

ТЮМЕНИИН МИЛЛИАРД

НЭГЭН ҺАНАЛТАЙГААР

КПСС-эй XXV съездые УГТУУЛАН

«Хүндэлэлэй Тэмдэг» ордента «Электромашина» заводой коллектив юhэдэхи табан жэлэй хугасаа соо амжалта түгэсөөр ажаллажа байна. Мүнөө амжалтаяа улам арьбадхажа, түгэсхэхы жэлэй даабаринуудые сүм дүүргэхын, үлүүлэн дүүргэхын тулада тэмсэнэ.

Байгша оной июлиин нэгэндэ товарна продукци худалдаха табан жэлэйнгээ түсэб заводнай дүүргээ. 1970 онтой жэшэхэ болоо hаа, гаргагдажа байhан продукциин хэмжээн 71 процентээр дээшэлhэн байха юм. Харин табан жэлэй түсэбэй ёhоор 44,8 процентдэ хүргэгдэхэ ёhотой байгаа. Энэ ургалта гол түлэб ажалай бүтээсэ дээшэлүүлhэнэй ашаар туйлагдаа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. 1975 оной дүүрэтэр технико-экономическа бусад үрэ дүнгүүдээр табан жэлэй даабаринууд дүүргэгдэхээр хараалагдана. Тиихэдээ 5 миллион үлүүтэй түхэригэй олзо түсэбhөө гадуур оруулагдаха юм.

Заводоймнай партийна организаци КПСС-эй XXV съездые ажалай үндэр бэлэгүүдтэйгээр угтахын тулада тэмсэл үргэнөөр дэлгэрүүлээ. Энэ ехэ үйлэ хэрэгтэ зорюулжа, заводой коллектив, хүдэлмэришэн бүхэн дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялгануудые баталан абаhан байха.

Электромеханическа цехтэ коммунис ажалай коллектив гэhэн нэрэ зэргэ олгогдонхой. Коммунист Г. М. Золотухинай толгойлдог энэ коллектив табан жэлэйнгээ түсэбhөө гадуур электрическэ элдэб янзын 1500 машина гаргаха гэжэ шиидэнхэй. Эдэнэй жэшээгээр кран бүтээгшэд даабариhаа гадуур 60 кран хэхэ зорилго урдаа табиhан юм.

Культурна болон үргэн хэрэглэмжын эд бараа гаргадаг цех hая бии болгогдоhоншье hаа, коллективынь партиингаа ехэ хуралдаае нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахаар баhал зоригжонхой. Жэшээлхэдэ, гаргажа байдаг продукциингаа хэмжээе 10 дахин дээшэлүүлжэ, даабариhаа гадуур 600 мянган түхэригэй эд бараа гаргаха гэhэн шиидхэбэри хүдэлмэришэд абаба.

Эдэ бүхы зорилгонуудаа сүм бэелүүлхэ гээшэ мүнөөнэй тон шухала зорилго болоод байна. Тиимэhээ заводой цех, таhаг болон участогуудай партийна организацинууд хүдэлмэришэдтэ, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдтэ бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаха эрхэ байдал байгуулхын тулада ехэ юумэ хэнэ.

Гадна ажалдаа түрүү онол арганuудые, технологи, шэнэ техникэ үргэнөөр хэрэглэхэ гэжэ ехэ оролдонобди. Жэшээлхэдэ, оньhожоруулагдамал болон автоматическа 10 лини, технологическа шэнэ 600-гаад арга мүнөө хэрэглэдэг болоод байна. Программын ёhоор хүдэлдэг станогууд, Гүрэнэй шэнэ стандартнууд үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэнэ. Энээнэй ашаар гаргагдажа байhан продукциин шанар эрид hайжаруулха арга олдоно.

Манай заводой гаргадаг 48 электродвигательнүүдтэ Гүрэнэй шанарай тэмдэг олгогдоо. Гадна ВАСО, АОЗ түхэлэй электродвигательнүүдтэ Гүрэнэй шэнэ 2 стандарт хэрэглэдэг болоhоной ашаар шанарынь эрид hайжаруулагдажа, гарантийна болзорынь 2-hоо 3 жэл болотор hунааха арга боломжо олгогдоо бэлэй.

Онсолходо, стандартизаци гээшэ ехэ орёо, хүшэр хэрэг. Гэбэшье энэ хүдэлмэриин тон шухала удха шанартай байhаниие хүсэд ойлгожо хүдэлхэдөө, эрдэм ухаанай ёhо гуримhаа үндэhэлэн, үйлэдбэриеэ наринаар шэнжэлжэ, шэнэ ГОСТ-нуудые нэбтэрүүлхые оролдоно гээшэбди. Коммунист Анна Максимовна Перякина энэ хэрэг толгойлно. Тиихэдээ ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ асуудалда горитой анхарал хандуулдаг байhаниинь онсо тэмдэглэмээр.

Юрэнхыдөө КПСС-эй XXV съездые яhала ехэ амжалтануудтайгаар угтажа байнабди гээд хэлэхэ дүүрэн эрхэтэйбди гэжэ hанагдана. Жэшээлхэдэ, табан жэлэй даабариhаа гадуур 1384 электродвигатель, 39 автокран, 536 сорго, 9,7 миллион түхэригэй үргэн хэрэглэмжын эд бараан гаргагдаад байна.

Манай завод Кутансиин электромеханическа, Улаан-Үдын «Теплоприбор» заводуудтай мүрысэдэг юм. Гэбэшье энэ мүрысөөн саарhан дээрээ үлөө гэжэ голхорон хэлэхэ байнабди. Хоорондоо ябалсажа, тэрэнэй дүй дүршэлтэй, ажал хэрэгтэй танилсажа байгаа hаамнай, алинишье талаhаа туhатай байха hэн.

Түгэсхэхы жэлэй дүүрэтэр hараhаа үлүүтэйхэн саг үлэбэ. Энэ хугасаа соо габшагайгаар ажаллажа, партиин XXV съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын тулада үшөөл ехэ юумэ хэхэ ёhотойбди. Энэ асуудал байгша оной сентябрь соо болоhон заводой партийна хамтын суглаанай үзэмжэдэ табигдаа hэн. Тиихэдэ энэ талаар тодорхой хэмжээнүүдые хараалhан түсэб баталагдаhан юм. Гурбан гол шэглэлээр хүдэлмэри ябуулагдаха гэбэл иимэ hэн:

нэгэдэхеэр, Москвагай «Динамо» заводой дүй дүршэл хэрэглэжэ, хэhэн ажалайнгаа хэмжээгээр салин абадаг хүдэлмэришэдэй хубиин комплексно түсэбүүдые зохёодог болохо. Тиихэдээ ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ асуудалда гол анхаралаа хандуулна.

хоёрдохёор, продукциин шанар болон үйлэдбэриин культура эрид hайжаруулхын түлөө тэмсэхэ.

гурбадахяар, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй дунда социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ. Тиихэдээ хүн бүхэн өөрын комплексно түсэб зохёохо ёhотой.

Иимэ тодо зорилгонуудые бэелүүлхын тула манай заводой партийна организаци ехэ хүдэлмэри ябуулна.

Н. ДЕМИН,
заводой инженер.

БЕЛОРУССИИН ССР. Нефтиин республика дотор олдоhон уурхайhаа үрэмдэлгын бригаданууд ой тайга, нуур намаг бэдэрэлгэнүүдые хэнэ. Юhэн жэлэй саада тээ эндэ түрүүлэн нефть соробжилоч гараа hэн. «Хара алтан» Речицэдэ, Осташковичска, Вишанска болон Давыдовска уурхайнууд олдоhон байна.

Республикада үрэмдэлгын хүдэлмэриин хэмжээн үргэдэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Речицка нефтиин уурхайн компрессорнэ шэнэ станци. ТАСС-ай фотохронико.

БУРЯАДАЙ АРАДАЙ ПОЭТ Д. ЖАЛСАРАЕВАЙ 50 НАҺАНАЙ ОЙДО

АЛАС ҮНДЭР ЗАМАЙ ДУУШАН

Дамба Жалсараевай шүлэгүүдэй номтой түрүүшынхиеэ танилсаһанаа элихэн һананаб. «Үнэн тухай үгэ» гэжэ улаан гадартай номыень багшамнай бидэндэ харуулаа һэн. Уран зохёолдо дуратайшуул тэрэ ном худалдажа абаад, согсолбори соохи шүлэгүүдые сээжэлдэжэ, ханхинаса уншажа эхилээ һэмди. Энэ ушарнай 1950 ондо болоо һэн.

Тэрэ гэһээр хорин табан жэл үнгэрбэ. Поэт Дамба Жалсараевай нэрэ гансашье манай республика дотор бэшэ, бүхы орон соогуур мэдээжэ болонхой. СССР-эй арадуудай олон хэлэн дээрэ зохёолнуудынь оршуулагдаа. Мүн Энэдхэг, Чехословаки, Корей, Венгри, Монгол оронуудта тэрэнэй зохёолнууд толилогдоһон байна. Тиихэдэ буряад хэлэн дээрэ хорёод, ород хэлэн дээрэ арба гаран номынь хэблэгдээ. Һаяхан Москва хотын «Современник» хэблэлээр «Песни земли» гэжэ, Буряадай номой хэблэлээр «Аялгата мүрнүүд» гэжэ номуудынь хэблэгдэн гараба.

Поэт Дамба Жалсараев уужам дэлгэр Совет ороной арадуудай эбтэй эетэй бүлэ соо жаргажа, тэмсэжэ, оролдожо байһан Буряадаа, тэрэнэй баатар хүнүүдые, баян талые, түрэл байгаалияа, үндэр мэдэрэл — инаг дурые, нүхэд зонойнгоо арюун һайхан эрмэлзэл бодол, хүсэл зоригые, гуниг, баярые дуулана, уянгална.

Поэдэй галта зүрхэн хэзээдэшье һанаа амарнагүй, алас замай аян холодо зориходоошье, түрэл нютагай тунгалаг агаарта сэнгэхэдээшье, ажалша нүхэдэйнгөө дунда хүхин хужарлахадаашье, аялга дуунай, уран шүлэгэйнгөө утаһа алдангүй, уһан торгон буряад хэлэн дээрэ түүрээнэ. Поэт Дамба Жалсараев сэдьхэл зүрхэнэйнгөө уран долгито мүрнүүдые түрэл Партидаа, Эхэ орондоо, арадтаа нютаг нугадаа, эхэ эсэгэдээ, ажалша нүхэдтөө зорюулна. «Эхин үгэ эхэ эсэгэ хоёртомни» гэжэ шүлэгэйнь хэдэн мүр эндэ дурдая:

Эгээл тандаа,
Энхэргэн хонгор
шарайтамни,
Эгээл тандаа,
Энэрхы һайхан
сэдьхэлтэмни,
Эгээл тандаа,
Эжы аба хоёрни,
Энээхэн номоо дохин
бариналби даа.

Эгээл тандаа — гэжэ поэдэй уянгалхада, хүнэй зүрхэ сэдьхэл хүдэлэн, хүлгэнгүй яахаб даа.

Дамба Жалсараев—хёрхо хурса нюдэтэй, юумые ходол адаглажа, хаража, сасуулжа, сэгнэжэ ябадаг поэт. Тэрэнэй өөрынь бүхы һанал бодол, зүрхэ сэдьхэлэйнь долгин олоной хүсэл зорилго, эрмэлзэлтэй тааралдан, үе сагай, аян замай харгыда зүбөөр, тодоор, дорюунаар сохилно. Буряад талын сэсэгүүдэй хангал үнэр, нугын булагай тунгалаг уһанай мэлмэлзээн, үүрэй толоной һүн сагаан үнгэ, эртын жэргэмэлнүүдэй дуун, хонишод, малшад, булад хүлэг жолоодогшодой хонгёо аялга, бата алхаса, гарнуудайнь дулаахан ульһан поэдэй шүлэгүүд соо абаһаар лэ мэдэрэгдэнэ. Дамба Жалсараевай шүлэгүүдэй уянгата герой хүн зонойнгоо хуби заяан, ажал хэрэгүүд тухай һанаагаа зобоно, сэдьхэл зүрхөө нээжэ, олоной замаар алхалалсана.

Зорһон тээшээ
дабшалган —
зол жаргал бидэндэ.
Зоболон байха гү?
Байгуужан.

Дабалгамнайш —
жаргал.
Шэнэ газарта ургуулһан
тарияанһаамнай
хүн түрэлтэндэ
Шэнэ ургаса үгэхөө
шадита үрэһэн гаранал—

гэжэ поэт шүлэглэхэдөө, гансашье өөрын арад тухай бэшэ, бүхы хүн түрэлтэнэй хуби заяан тухай һанаагаа зобоно бэшэ аал?

Олон шүлэг, зохёол соогоо арадуудай хоорондохи бата бэхи хани барисаан тухай поэт дуулана. Энээндэ гэршэ болгон, «Ород нүхэртөө», «Украинада», «Юхан Смуулда» гэһэн шүлэгүүдые эндэ дурдамаар. Зүб даа. Арадуудай хани барисаан гээшэ агуухэ Октябрьһаа эхитэй.

Ажалша нүхэр, бидэн
сасуутан гэлсэхэ
эрхэтэйбди:
Арбан долоодохи онһоо
мүнхын наһатайбди, —

гэжэ поэт түүрээн дуулажа, гол ехэ харгыгаар Буряад ороной талада ерэһэн Октябриин хубисхалда магтаал үргэнэ.

Поэт Дамба Жалсараевай зохёохы ажалай зам — ехэ юумэ бэдэрһэн, гүн бодолдо абтаһан хүнэй зам. Ямаршье шүлэгыень абаад харахада, уран образ, сасуулга, ялас гэһэн бодол бэдэрһэн, олоһон тэмдэг үзэгдэнэ. «Шамдаа» гэжэ уянгата шүлэгэйнь хэдэн мүр уншая:

Намжаа дэлюун талаяа
хүллэнэб,
Наранай туяа боожом
болоно.
Үнгэлиг һолонго
дугаатай,
Үзэсхэлэн булжамуур
хонхотой,
Табилнаб шамдаа.

Поэт Дамба Жалсараев — хэзээдэшье замда. Тэрэнэй һанал бодолнууд — түрэл арадайнгаа ерээдүй тухай. Тэрэнэй хүсэл эрмэлзэл — Эхэ оронойнгоо үглөөдэр тухай. Тэрэнэй шүлэгүүд — хүнэй хуби заяан, зол жаргал, инаг дуран тухай.

Дамба Жалсараев уянгата шүлэгүүд соогоо хаагуур шьеб тэнгэреэр элижэ нииндэнгүй, бодото ажабайдалай үйлэ хэрэгүүдээр, хүн зоной һуудал байдалаар һонирхоно. Согтой хүхюун энеэдэн, хонгёо дуун, үглөөнэй һэрюухэн һэбшээн, жэргэмэлэй жэрьеэн, хабарай амисхаал—ажабайдалда үзэгдэдэг бүхы һайхан юумэндэ поэт байсана, зүрхэ сэдьхэлэй үгэнүүдые урадхуулна. Шүлэгшын олохон зохёол абажа харахада, поэт өөрөө түрэл арадайнгаа ёһо заншал, тэрэнэй дэлгэр сэдьхэл, хүндэмүүшэ зан, һайхан абарине һайн мэдэхэ байна гээд элирнэ.

Поэдэй олохон шүлэг шэнэ хүн — совет хүндэ зорюулагдана. «Соло дууданам нютагаархиндаа», «Хүгшэн эжытэй хөөрэлдөөн», «Дарханай гар», «Тракторист», «Хонишон басагад» болон бусад зохёолнуудынь энээндэ эли тодо гэршэ болоно.

Коммунистын образ поэдэй шүлэгүүд соо ехэ һуури эзэлнэ. Дэлхэйн нюрууе хубилгаһан, хүн түрэлтэндэ эрхэ сүлөө, зол жаргал асарһан хүнүүд — коммунистнуудта «Партиингаа һургаалаар», «Агуухэ намар», «Алас үндэр зам», «Гол ехэ харгы», «Партида алдар соло!», «Партида ороходоо», «Хорёод оной большевигууд», «Улаан туг», «Дуунайм булаг», «Ленинэй портрет» гэһэн шүлэгүүд, «Комиссарай бэшэг», «Баатар тухай домог» гэжэ поэмэнүүд болон бусад зохёолнууд зорюулагдана.

Поэт һүүлэй үедэ философско гүн удхатай шүлэгүүдые бэшэнэ. Үе саг, үнгэрһэн ба ерээдүй байдал, хани нүхэсэл, хүнүүдэй хоорондохи харилсаан тухай тэрэ бодолгото боложо, уран хурса мүрнүүдые хүлгэһэн сэдьхэлэй гүнзэгыһөө урадхуулна:

Харанхы һүни харгыгаа
алдабал,
Хатаршадаа найдаарай.
Хатуу үедэ хамагаа
алдабал,
Хани нүхэртөө найдаарай.

Дамба Жалсараев «Газар дэлхэйн дуунууд» гэһэн юрэнхы гаршагтай олон шүлэгүүдые бэшэжэ дүүргэнхэй. Тэдэ дуунуудынь Түнхэн нютагай мундаргануудай тоогоор гушан гурба юм.

Эдир үетэн — үхибүүдтэ зорюулжа, ехэ олон зохёол Дамба Жалсараев бэшэһэн. «Үдын эрьедэ» гэжэ поэмэ, «Булжамуур», «Дүүнэртэеэ хөөрэлдөөн», «Баярмаагай одон» болон бусад номуудыень үхибүүд баяртайгаар уншадаг байха юм.

Дэлхэйн ажалшан арадай агуу багша Владимир Ильич Лениндэ зорюулжа, «Баатар тухай домог» гэжэ нилээд томо поэмэ Дамба Жалсараев бэшээ һэн. Коммунис партиие, совет гүрэниие байгуулагша Владимир Ильичэй, агуухэ Баатарай образые тобоймо эли тодоор, уран гоёор харуулһан энэ зохёол буряад литературын ехэ амжалта болоно бшуу.

Поэт Дамба Жалсараевай намтар тухай богонихоноор хөөрэе.

Дамба Зодбич Жалсараев 1925 ондо Хориин аймагай Доодо-Голдо түрэһэн. 1943—1952 онуудта Совет Армиин болон СССР-эй Хилын харуулай сэрэгүүдэй зэргэдэ алба хээ. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнда хабаадалсаа. Запасай майор.

Поэт Дамба Жалсараев— олониитын эдэбхитэй ажал ябуулагша. КПСС-эй Буряадай обкомой пропаганда болон агитациин таһагай инструктораар, таһагые даагшын орлогшоор, ТАСС-ай корреспондентээр, Буряадай Уран зохёолшодой холбооной правлениин түрүүлэгшээр хүдэлөө. Мүнөө республикын культурын министр. Мүн тэрэнэйнгээ хажуугаар ниитын ажал хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Ази, Африкын уран зохёолшодой харилсаа холбооной Россин комитедэй түрүүлэгшээр, Ази, Африкын оронуудтай һаналаа нэгэдэлгын Советскэ Комитедэй правлениин гэшүүнээр һунгагданхай. Совет уран зохёолшодой делегацида орожо, Энэдхэг, Корей, Чехословаки оронуудта ошоһон. КПСС-эй Буряадай обкомой гэшүүн, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат, РСФСР-эй Уран зохёолшодой холбооной правлениин гэшүүн, Ажалай Улаан Тугай, «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденуудаар, дайшалхы олон медальнуудаар шагнагданхай.

1973 ондо «Тэнгэриин һиилүүр», «Баатар тухай домог» гэһэн номуудайнь түлөө Дамба Зодбич Жалсараевта республиканска шан барюулагдажа, «Буряадай арадай поэт» гэһэн үндэр нэрэ зэргэ олгогдоо һэн.

Мүнөө 50 наһанайнь алдарта ойтой дашарамдуулан, Дамба Зодбич Жалсараевые хани халуунаар амаршалаад, саашанхи зохёохы ажалдань ехэ амжалтануудые хүсэе!

Алас замай дуунууд ханхинан зэдэлэг!

Георгий ДАШАБЫЛОВ.

Поэдэй шэнэ шүлэгүүдһээ

ХОРЁОД ОНОЙ БОЛЬШЕВИГҮҮД

Ангиин тэмсэл гээшые
Ами бэеэрээ үзэнхэй.
Хилгааһанай эрмэг
дээгүүр
Хэсүү дамжан гаранхай,
Хубисхалай сэрэгшэд —
Хорёод оной
большьевигүүд.

Хархисай хараал
дуулаһан,
Харанхы һүни
буудуулһан,
Хэрэгтэй сагта
өөһэдөөшье
Хэрзэгы шангаар
добтолһон,
Хубилалтын түг
бариашад —
Хорёод оной
большевигүүд

Хооһо нойтоор байбашье,
Хогшол зөөри
хэрэглээгүй,
Хойгуур гээгдэн
ябаагүй,
Хойрог ябадал гаргаагүй,
Хото хүдөөгэй
эдэбхитэн —

Хорёод оной
большевигүүд.
Урагшаа дан яаража гү
Уршагта орон алданхэй,
Хамта ябаһан заримандаа
Хардуулаадшье абанхай,
Хододоо үнэн
сэдьхэлтэн —

Хорёод оной
большевигүүд.
Хорёодхон наһанай
хүхюундэ
Холшорложо ябангүй.
Хубисхалта дуунуудаа
Хонгёо шүтэмөөр
татаашад,
Хотирхойгүй журамтан —

Хорёод оной
большевигүүд.
Үбгэд, хүгшэд болобошье
һаа,
Улбэрдэжэ гэншэнэгүйт.
Саб сагаан
толгойнуудаа
Сарюунаар дээшэнь
үргэнэт,
Хоймортол һууха
ахамаднай —

Хорёод оной
большевигүүд.
Хуушан янзын
хубсаһатайт.
Хуушанай теэд үлэгдэлдэ,
Хуурмаг ябадал, хоб
жэбтэ
Хурса нюдөө үзүүрлэнэт,
Хоёр байдалай
гэршэнэр—

Хорёод оной
большевигүүд.
Ажалһаа амаралта
абанхай,
Аша гушанараа
хараналта,
Алдараа хүсэд
эдлэншьегүй
Алтан дэлхэйдэ ябаналта,
Хубисхалай баатарнууд —

Хорёод оной
большевигүүд.

ХУШЫН ДУУН

Бугын эбэртэл
һалаатаһан
Булад хатуу үндэһөөрөө
Талмайран байһан
газартай
Таһаршагүй холбоотойб.
Үргэлжэ ногоон
малгайтай
Үндэр хурса оройгоороо
Захагүй үргэн тэнгэритэй
Зайлашагүй холбоотойб.
Үндэһэнэйм үзүүрхэнүүд
Гэшүүһэнэйм
мүшэрхэнүүд,
Шэлбүүһэнэйм
зүүхэнүүд —
Шэхэн, нюдэн
нервхэнүүд—
Антеннэнүүд шэнгеэр
Алниш тээшээ тодхоотой.
Гашуудалтай, баяртай,
Гасалантай, жаргалтай
Һүртэ хоёр замбиин
Һудалай сохидол
бүхэниие,
Сейсмограф,
локатортал,
Сэхэ тодон абанхайб.
Дэлхэйн бүхы һалхин
доро
Дэмы бэшэ дэгжэнэб —
Бата багжагар бэемни
Бетон түмэртэл
бэхижэнхэй...
Юрэдөө энэ дуугаараа
Өөртөө соло
дууданагүйб, —
Түмэн шэди шэнжэтэй
Түрэл газараа магтанаб.
Үндэһөөрөө газартал
хадаа
Үндэрөөрөө —
тэнгэридэб.
Тон тиимэһээ огторгойн
Тулгаш боложо
магадгүйб.

ГЭНТЭ ЮУНДЭ...

Далан гай зоболондо
Даруулжа байгаа
бэшэшье һаа,
Гэгэн гэншэн алдатараа
Гэнтэ юундэ уйданабиб!
Баяр жаргал хоёртой
Балайш дүтэ бэшэшье
һаа,
Хүнһөө ехээр гэнтэ
Хүхин байхадаа яанабиб?
Үндэр наһанай
абирталганда
Үшөөл хүрөө бэшэшье
һаа,
Гэрһээ гарангүй һуухаял
Гэнтэ юундэ хүсэнэбиб?
Эршэ хүсөөр билтарма
Эдир дундаа бэшэшье
һаа,
Юртэмсэ тойрон
гүйлгэхөөр
Юундэ гэнтэ зориноби6?
Хүнэй хойно гарашанхай
Хүшэрдэн ябаа бэшэшье
һаа,
Бэшэдһээ доогуур юундэ
Бэеэ гэнтэ табинаби6?
Алдар солын хүлэгые
Амалжа унаһан бэшэшье
һаа.
Юрын амитан бэшэл хаб
гээд,
Юундэ гэнтэ бодонобиб?
Залуудаа хэһэн нүтэлөө
Заһажа шадаха бэшэшье
һаа,
Гэдэргээ наһам ябаһай
гээд,
Гэнтэ юундэ һананабиб?
Мүшэтэ ехэ дэлхэйдэ
Мүнхэ ябаха бэшэшье
һаа,
Хамаг юумэндэ гэнтэ
Хабаадан юундэ
байнабиб?

СССР-эй юһэдэхи зарлалай Верховно Соведэй дүрбэдэхи сесси

ДЕПУТАТ О. М. ОМБОЕВАГАЙ ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

Нүхэд депутадууд! Совет хүнүүдтэ зохёон байгуулхы ажалай лаб найдамтай арга боломжо хангаһанайнь түлөө манай түрэл Коммунис партида, тэрэнэй ленинскэ Центральна Комитедтэ, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневтэ манай республикын бүхы медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй үмэнэһөө гүнзэгы сэдьхэлэй баяр баясхалан хүргэхыемни. Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй үндэр дээдын шагналда — Ф. Жолио-Кюриин нэрэмжэтэ «Эб найрамдалай алтан медальда» хүртэһэнтэйнь дашарамдуулан, хүндэтэ Леонид Ильичые үнэн зүрхэнһөө халуунаар амаршалхыемни врач шамда зүбшөөгыт!

Буряадай АССР-эй ажалшад экономико ба соёл культураяа хүгжөөлгэдэ, республикын арад зоной материальна байдал һайжаруулгада нилээд ехэ амжалтануудые туйлаа. Түсэбтэ юһэдэхи табан жэлэй үедэ промышленна үйлэдбэриин хэмжээн 1,5 шахуу дахинаар гаран дээшэлээ гээд хэлэжэ болоно. Хэдэн арбаад миллион түхэригэй продукци түсэбһөө гадуур худалдагдаа. Энэ үе соо республикын доторнай машина бүтээлгэһээ гадна, барилгын индустри, хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленность, эрчим хүсэн, ашагта малтамал абалгын ба ой модоной промышленность гэхэ мэтэ һалбаринууд сагһаа бүри хурдан түргөөр хүгжөөгдэһэн байна. Революциин урда тээ сүлэлгын газар байһан, һулаар хүгжэһэн арба халта үлүүтэй предприятитай байһан Буряад орон мүнөө самоледуудые, тодо нарин приборнуудые, электромоторнуудые, барилгын түмэр хэрэгсэлнүүдые, цемент ба шэл, сэмбэ мебель үйлэдбэрилэн бүтээнэ. алта, вольфрам, молибден, полиметаллнууд, асбест ба барилгын материалнуудые абана.

Энэ табан жэлэй туршада республика дотор Сэлэнгын целлюлозо-картоной комбинадай түрүүшын ээлжээн, түрүүшынь продукци БАМ-да үргэнөөр хэрэглэгдэжэ байһан хүүргын түмэр хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг завод, Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай баяжуулгын фабрика, эдеэ хоолой ба хүнгэн промышленностиин хэдэн предприятинууд ашаглалгада оруулагдаһан байха юм.

Ороной зүүн хубидахи эгээл ехэ Забайкалиин апатидай комбинадай, 1 миллион 200 мянган киловатт хүсэнэй Гусиноозерско ГРЭС-эй, хара туулганай-цинкын ашагта малтамал шапаргалгын Озерно комбинатай, жэлдээ 8 миллион хэдэлэл хэрэгсэл гаргадаг хабтажна фабрикын ба бусад хэдэ хэдэн ехэ предприятинуудай барилга хэгдэжэ байна. Байгал-Амарай түмэр замай дүн хамта 22 километр утатай өөрсэ шухаг хоёр тоннельтэй 500 километрэй участок манай республикын газар дээгүүр баригдаха юм. Республикын хойто аймагуудай баялигуудые шэнжэлэн ашаглалгада, үйлэдбэриин хүсэнүүдые хүгжөөлгэдэ БАМ айхабтар ехэ үүргэ дүүргэхэ байна. Ашагта малтамалнуудай 50 гаран шэнэ хэбтэшэ эндэ нээгдээд, ороной минерально-түүхэй эдэй нөөсые нилээд үргэдхэхэ юм.

Хүдөө ажахын үйлэдбэри тухай хэлэхэ болоо һаа, үнгэрһэн жэлнүүдэй сагай уларил таарамжагүй байгаа. Ган гасуур, үер хүдөө ажахыда ехэ гарза хохидол ушаруулаа. Тиигээшье һаань, КПСС-эй ЦК-гай, Совет правительствын үдэр бүриин анхарал оролдолгын ба хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй шэн габьяата ажалай ашаар республика мал ажалай бүхы зүйлэй продукци бэлдэхэ түсэбтэ табан жэлэйнгээ даабарине дүүргэһэн байна. Үнгэрэгшэ түсэбтэ табан жэлэйхитэй сасуулбал, үхэр мал ба шубуу — 26, һү—11, нооһо — 23 процентээр, үндэгэ үйлэдбэрилэн абалгые 2,3 дахин ехэдхэхэдээ, ниитын бүхы түрэлэй адууһа малай тоо толгойе олошоруулһан байха юм.

Түсэбтэ табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ манай тарияашад ехэ илалта туйлаа. Буряадай колхоз, совхозууд энэ жэлдэ 202 мянган тонно тариа Эхэ оронойнгоо амбаарта хаагаа гэхэ гү, али энэнь хоёр шахуу жэлэй түсэб болоно.

Түсэбтэ табан жэлэй үедэ газарые мелиорацилха, хүдөө ажахын үйлэдбэриие томодхохо, тусхай шэглэлтэй болгохо, тэрэниие промышленна үндэһэ һуури дээрэ табиха, тарилгын талмайе үргэдхэхэ, тариан ажалые һайжаруулха талаар ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Хүдөө нютагуудта байрын гэрнүүдэй, соёлой-ажаһуудалай, медицинын эмхи зургаануудай ехэ барилга хэгдэнэ. Хүн зоной материальна байдал нилээд һайжаруулагдаа. Манай республика дотор табан жэлэй түсэбэй дүүргэлтын дэб дээрэхи дүнгүүд иимэл ха даа.

Нүхэд депутадууд! Элүүрые хамгаалгын, гэгээрэлэй ба социальна хангалгын зарим асуудалнуудта тобшохоноор тогтон хэлэхыем зүбшөөгыт.

Манай социалис обществодо хүн зоной элүүрые хамгаалга парти, правительствын саг үргэлжын хэшээл оролдолгоор, бүгэдэ арадай анхаралаар, дэмжэлгэ туһаламжаар хүреэлэгдэнхэй байдаг гээшэ. Совет Буряад ороной хүн зоной элүүрые хамгаалга энээниие элирхэйлэн гэршэлнэ. 1923 ондо, республикын байгуулагдаха үедэ, манайда оройдоол 23 врач, дунда һургуулитай 79 медицинын хүдэлмэрилэгшэ ажаллажа байһан юм.

Харин мүнөө манайда 2 мянга гаран врач, дунда һургуулитай 7 мянган медицинын хүдэлмэрилэгшэ бии. Эдэнэй дунда национальна медицинын кадрнууд горитой һуури эзэлнэ.

Республикын медицинскэ албанай материальна үндэһэ һуури, оньһон техникээр хангагдасые бэхижүүлхэ талаар шэнэ алхам хэгдээ. Энэ түсэбтэ табан жэлдэ медицинын эмхи зургаануудай капитальна барилгада түсэбтэ наймадахи табан жэлэйхиһээ 1,7 дахин ехэ мүнгэ зөөри һомологдоһон байна. Хүдөө нютагуудай хүн зоной элүүрые хамгаалга хүгжөөлгэдэ онсо анхарал хандуулагдаа. Аймагуудай бүхы шахуу түбэй больницанууд үргэдхэгдөө. 70 шахуу клиникэ, үбшэн тайлбарилан элирүүлхэ отделени, лаборатори нээгдээ. Эдэнэр бултадаа мүнөөнэй медицинскэ аппаратураар хангагданхай.

Тусхай түхеэрэлгэтэй медицинскэ туһаламжа хүгжөөхэ, үбшэнгүүдые элирүүлхэ ба эмшэлхэ шэнэ аргануудые нэбтэрүүлхэ, шэнэ эм хэрэглэхэ талаар эмнэлгэ һэргылэмжын эмхи зургаанууд ехэ хүдэлмэри ябуулна. Малшадай ба Байгал-Амарай түмэр замай барилгашадай үхибүүд тухайда бидэ онсо анхарал хандуулнабди. Аймагуудай больницануудай нүүдэл амбулаторинууд, республиканска больницын нүүдэл поликлиникэ, флюорографическа ба стоматологическа нүүдэл түхеэрэлгэнүүд гэхэ мэтэ хүн зонойнь таруугаар ажаһуудаг манай республикада илангаяа шухала удхатай.

Больницануудай нарайлалгын ба хүүгэдэй отделенинүүдые, эхэнэрнүүд болон хүүгэдтэ зүбшэлэлгэ үгэдэг газарнуудые бариха, үргэдхэхэ, һэльбэн шэнэлхэ, эхэнэр ажалшадай хүдэлмэриин ба амаралтын эрхэ байдал һайжаруулха талаар ехэ юумэн хэгдээ. Оршон тойронхи байгаалиие — уһа болон агаарай арюун сэбэр байлгые сахин хамгаалхын, һуурин тосхонуудые сэбэр, болбосон түхэлтэй болгохын, ногооруулхын тула нилээд ехэ хүдэлмэри хэгдэһэн байна. Эдэ бүгэдэ юрын ба халдабарита хэдэ хэдэн үбшэн тахалай һужэрэлгые бага болгохо арга олгоһон байха юм.

Хүн зондо медицинскэ туһаламжа үзүүлэлгын шанарые дээшэлүүлхын тула үшөө ехэ юумэ хэхэ ёһотойбди гэжэ бидэ ойлгонобди. Нэн түрүүн элүүрые хамгаалгын барилгануудта гаргашалагдаһан капитальна һомололго ашаглалгые эрид һайжаруулха, предприятинуудай, колхоз, совхозуудай хүсөөр больницануудай, поликлиникэнүүдэй барилга үргэнөөр хүгжөөхэ шухала. Илангаяа хүдөө нютагуудта врачнуудай кадрнуудые һуурижуулан тогтоохо хэмжээнүүдые мүн лэ абаха хэрэгтэй.

Хүн зоной элүүрые хамгаалга, медицинскэ эрдэм наука элүүрые хамгаалгын индустриһаа гол түлэб дулдыдадаг байна гээд мэдээжэ. Гэхэ зуура, элүүрые хамгаалгын эмхи зургаанууд наркоз табидаг аппарадуудаар, шүдэ дары түргөөр эмшэлдэг түхеэрэлгэнүүдээр, стоматологическа зэмсэг хэрэгсэлнүүдээр, тонометрнүүдээр, микроскопуудаар, шэб шэнэ антибиотигуудаар, үнгэрхэдөө шприцүүдээр дуталдана.

Энэ хүдэлмэридэ гол түлэб эхэнэрнүүдэй ажалладаг байһыень хараада абажа, медицинын ба ажахын бага зиндаагай хүдэлмэрилэгшэдэй ажалые бага-сагашье оньһожоруулхын тула үнэгүйшье һаа, таарамжатай һайн олон түхеэрэлгэнүүд маанадта хэрэгтэй байна. Тиимэһээ эдэ эдлэл хэрэгсэлнүүдые, препарадуудые бүтээн гаргалгые түсэблэлгэдэ тохёолдодог дутуу дундануудые усадхан зайсуулха, эдэниие нарин нягтаар үйлэдбэрилэн бүтээхэ, шанарыень һайжаруулха гүйлтатайгаар медицинскэ түхеэрэлгэнүүдые бүтээдэг промышленностиин предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ хандаха байнаб.

Врачнуудай хэды олошороошье һаань. манай республикада врачнууд үшөөл дуталдана. Ушарынь юуб гэхэдэ, манай республикада медицинскэ дээдэ һургуулиин үгы байһан дээрэһээ хүбүүд, басагадаа бусад хотонуудта һурахыень жэл бүри эльгээнэбди. Юрэдөөл. Улаан-Үдэдэ шэнэ институт нээхэ арга даб дээрэ үгы хэбэртэй. Тиимэһээ олон залуушуулые медицинскэ дээдэ һургуулинуудта эльгээхэ арга манай республикада олгохыень гуйнабди.

Гурбан зуу мянгадахи хүн Агуухэ Октябриин 58 жэлэй ойн урда тээхэнэ республикымнай ниислэл хотодо мүндэлэн түрөө. Мүнөө үедэ 14 хүрэтэр наһанай 70 мянга шахуу үхибүүд манай хотодо ажаһууна. 175 оро дэбдихэртэй хүүгэдэй хоёр больница эдэниие хангана. Тиимэһээ түсэбтэ арбадахи табан жэлдэ мүнөөнэй түхэл шэнжэтэй, олон һалбаритай, 300 хүнэй һууритай шэнэ больница бариха гээшэ шухала болоо гэжэ һанахаар.

Нүхэд депутадууд! Түсэбтэ юһэдэхи табан жэлэй үедэ республика доторнай һургуулинуудай һуралсалай-материальна бааза нилээд бэхижүүлэгдээ, 25,5 мянган хүнэй һууритай шэнэ һургуулинууд баригдаа.

Юрэнхы эрдэмэй найман жэлэй һуралсал бэелүүлгын дүнгүүд жэлһээ жэлдэ улам һайжаруулагдажа байна. Бултадаа юрэнхы эрдэмэй дунда һургуулитай болохо хэрэгые түгэсхэхын тула оролдосотой хүдэлмэри хэгдэнэ. Табан жэлэй үедэ дүүрэн дунда һургуулитай залуушуулай тоо 15-һаа үлүүтэй процентээр дээшэлхэ юм.

Һургуулинуудта һуралсалай шэнэ программада ороллго дүүргэгдээ. Энэнь һурагшадай һуралсалай шанарта һайнаар нүлөөлһэн байна. Үнгэрһэн һуралсалай жэлдэ һурагшадай успеваемость 99,2 процент хүрэтэр дээшэлһэн байха юм.

Гэгээрэлэй зургаануудай хүдэлмэридэ бүхы юумэн хэм соогоо һайн гэжэ хэлэхын аргагүй юм ааб даа. Предприятинуудта, хүдөө ажахыда хүдэлдэг залуушуулай нилээд олонойнь дунда һургуулигүй, һургуулида һурадаггүй байһан ушар бидэнэй һанаа зобооно. Илангаяа хүдөө нютагуудтахи һургуулинуудай дэргэдэ интернадууд үсөөн байһаар. Залуушуулда дунда эрдэм олгохо, һуралсалай хүдэлмэриие нарижуулан һайжаруулха, һурагшадта гүнзэгы эрдэм олгохо, ургажа ябаа залуу үетэниие үзэл сурталай-зан ябадалай ба ажалда дуршэл шадабаритайгаар хүмүүжүүлгые һайжаруулха тухай хуули бэелүүлхын тула Буряадай партиина ба совет органууд шухала хэмжээнүүдые абажа байнхай.

Нүхэд депутадууд! Социальна хангалгые үндэһөөрнь һайжаруулха зорилготой хэдэ хэдэн тогтоолнуудые партиин Центральна Комитет, Совет правительство һүүлэй жэлнүүдтэ баталан абаа. Социальна хангалгада гаргашалагдадаг гаргаша жэлһээ жэлдэ үргэнэ. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай инвалидууд ба наһа бараһан сэрэгшэдэй бүлэнэр тухай онсо анхарал хандуулагдана. Стационартай протезно-ортопедическэ предприятиин шэнэ байшан 1975 ондо Улаан-Үдэ хотодо ашаглалгада оруулагдаа.

Нүхэд депутадууд! Гурбан орденто Совет Буряад ороной ажалшад, бүхы совет хүнүүдтэл адли бүгэдэ арадай социалис мүрысөөндэ хам оролсожо, түсэбтэ юһэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхын тула фабрика, заводуудта, колхоз, совхозуудта, барилгануудта ба транспорт дээрэ шэн габьяатайгаар ажаллажа байна.

Түсэбтэ арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ, оронойнгоо гүрэнэй бюджедые дүүргэхэ талаар манай республикын ажалшад бүри ехэ оролдолго хэшээлтэйгээр, эршэ түгэлдэрөөр хүдэлхэ, Советскэ Союзай Коммунис партиин XXV съездые зоротой түрэтэйгөөр угтахын тула бүхы юумэ хэхэ юм гэжэ СССР-эй Верховно Соведые найдуулхыемни зүбшөөгыт. (**Альга ташалга**).

ХИЛЫН САANAҺAA

Телефон телеграф радио

ПРАГА

ЭЛИТЭ ЕХЭ ХЭРЭГ

ТАСС

ЧССР-эй партийно-правительственна делегациин хани ёһоной албанай хэрэгээр СССР-тэ ерээд бусалгын дүнгүүдые Чехословакиин хэблэл толилижо үргэлжэлһөөр.

«Энэ уулзалгын, КПЧ-гэй Генеральна секретарь, ЧССР-эй Президент Г. Гусагай. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хоорондо болоһон хөөрэлдөөнүүдэй аха дүү социалис оронуудай хоорондохи харилсаае улам үргэдхэхэ, мүнөөнэй уласхоорондын байдалые һайжаруулха байһаниинь арсашагүй», — гэжэ «Руде право» газетэ бэшэнэ.

«Советскэ Союзда ошоһо ерэлгынгээ дүнгүүдээр сэдьхэлээ ханангибди, — гэжэ ЧССР-эй правительствын Түрүүлэгшэ Л. Штроугал мэдүүлээ. — Тэрэ Словакиин Чадца хотодохи текстильнэ комбинадые ашаглалгада оруулалгын баяр ёһололдо зорюулагдаһан митинг дээрэ үгэ хэлэһэн байна.

УЛААН-БААТАР

МНР-эй АРАДАЙ ЕХЭ ХУРАЛАЙ СЕССИ

ТАСС

МНР-эй наймадахи зарлалай Арадай Ехэ хуралай табадахи сесси декабриин 4-дэ эндэ нээгдэбэ. МНРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, МНР-эй Арадай Ехэ хуралай Президиумэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбал, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ж. Батмунх болон Монголой бусад хүдэлмэрилэгшэд тэрээндэ хабаадана.

Засагай дээдын зургаанай депутадууд МНР-эй арадай ажахы ба соёл культурые 1976 ондо хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбэй, ороной бюджедэй проектнүүдые, мүн хэдэ хэдэн бусад асуудалнуудые зүбшэн хэлсэнэ.

ВЬЕНТЬЯН

ЛАОТЯН АРАДАЙ ИЛАЛТА

ТАСС

Лаоо Арадай-Демократическа Республика болгогдобо. Бүхы лаотян арадай эрилтэ хүсэлэнгүүдые нэгэн һаналтайгаар элирхэйлэн мэдүүлһэн Арадай түлөөлэгшэдэй национальна конгресс дээрэ иимэ шиидхэбэри абтаһан байна. Лаосой Патриотическа фронтын ЦК-гай Түрүүлэгшэ Суфанувонг республикын Президент болобо. Тэрэ Лаосой Верховно национальна суглаанай Түрүүлэгшээр мүн лэ томилогдоо.

Гуша найман хүнһөө бүридэһэн Лаосой Арадай-Демократическа Республикын правительство эмхидхэгдэбэ. Лаосой Патриотическа фронтын ЦК-гай Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо. Лаосой Арадай-Революционно партиин Генеральна секретарь Кейсон Фомвихан тэрэниие толгойлно.

Лаосой шэрээһээ бууһан король Саванг Ваттхана — президентын дэргэдэ байдаг верховно советнигээр, премьер-министр байһан Суванна Фума премьер-министрэй советнигээр томилогдобо.

ЛИССАБОН

Португалидахи байдал

ТАСС

Революционно Соведэй коммюнике декабриин 4-дэ толилогдобо. Ноябриин 25-да болоһон үйлэ хэрэгүүдтэ хабаадаһан хүнүүдые гэмнэлгын хэрэгые хүтэлбэрилхэ уялга сэрэгэй юридическэ полициин албанда даалгахые Совет тогтоогоо гээд энээн соо хэлэгдэнэ. Ревсоведэй шиидхэбэреэр мүрдэлгэ хэхэ комисси эмхидхэгдээ.

Революционно Соведэй гэшүүн капитан-лейтенант К. ди Алмада Контрейрашые тушаалһаань буулгахые Совет тогтоогоод, тэрэнэй толгойлжо байһан мэдээсэлэй гол албаниие усадхаха гэһэн шиидхэбэри абаба.

Португалиин Компартиин орган — «Аванте» газетэ түрүү бэшэг толилбо. Фашизмда эсэргүүгээр тэмсэдэг сэрэгэй алба хаагшадые мүрдэхэ хэрэгые болюулха гэжэ энээн дотор уряалагдана.

МАДРИД

Мадридта томилолгонууд хэгдэбэ

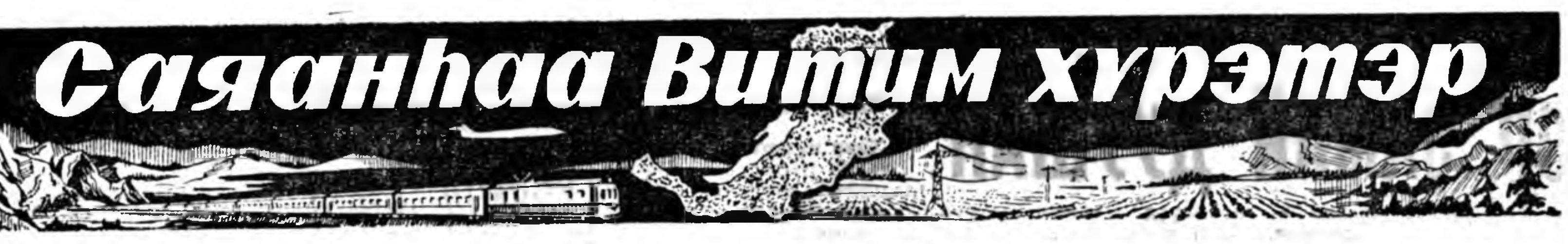
ТАСС

Испаниин король Хуан Карлос I Мадридай университедтэ политическэ ёһо заршам заадаг профессор Торкуато Фернандес Мирандуе Испаниин кортесүүдэй, королевскэ Соведэй түрүүлэгшээр томилбо гээд правительствын «Болетин офисиаль дель эстадо» гэжэ бюллетень соо толилогдоһон мэдээсэл дотор хэлэгдэнэ.

Энэ томилолгонь политическэ байдалда зарим тэды талархалтайгаар хандахые хүсэжэ байһыень элирхэйлэн харуулна гээд нютагай политическэ шэнжэлэгшэд харуулна.

Кортесүүдэй түрүүлэгшэ байһан Родригес де Валькарселиин эрхэ түлөөлэлгэ энэ жэлэй ноябриин 26-да гүйсэһэн юм.

Саянһаа Витим хүрэтэр

Хяагтын музейн шэнэ экспонадууд

ДЕКАБРИСТНУУДАЙ БУЛАНДА

Декабристнууд Михаил, Николай Бестужевтан, Горбачевский, князь Волконский гэгшэд Хяагта городто айлшалан ерэдэг байгаа гэжэ олондо мэдээжэ. Эндэхи музейдэ Бестужевтанда зорюулагдаһан булан бии юм. «Бестужевка» гэжэ нэрэтэй тэргэ музейдэ орогшодой анхарал татадаг. Энэ тэргэ Забайкалиин хадын харгыгаар ябахада, ехэ таатай зохид байһан юм.

Түмэршэ болон модошо дархашуулай мастерской Селенгинскдэ эмхидхэгдэһэн түүхэтэй. Буряад, ород гуша гаран хүбүүд эндэ дархалжа һурадаг байһан. Тэрэнь ФЗО гү, али мүнөөнэй ГПТУ шэнги үүргэ дүүргэдэг һэн. Михаил Бестужевай һурагшад нэгэ хэдэн сагай үнгэрхэдэ, түмэршэ, модошо дарханай мэргэжэлтэй болодог байгаа. Бестужевтанай мастерскойдо хүдэлһэн хүнүүдэй аша гушанартай Селенгинскдэ мүнөө уулзажа болоно. Тэдэнэрэй олонхидынь дарханай мэргэжэл шудаланхай байдаг.

Тиихэдэ Михаил Бестужев тэргын рессорые уралан нарижуулжа, эбдэрхэдэнь ямаршье дарханай заһабарилжа болохоор һайжаруулһан байгаа. Нютагай хүнүүдэй заводһоо худалдажа абаһан рессорнуудай эбдэрхэдэ, хүдөөгэй дархашуул заһажа шададаггүй бэлэй. Түбэй газарһаа эльгээгдэһэн шэнэ рессорнуудай ерэтэр, тэргэнь сарай соо хэбтэдэг һэн.

Хяагтын музейн Бестужевтанай буланда һугалгатай стол табяатай байдаг. Михаил Бестужевай дархалжа бүтээһэн стол юм. Тэрэнэйнгээ саана һуугаад, декабрист өөрөө дурасхаал-һанамжаяа бэшэдэг байһан. Иимэ столнууд Пушкинай үедэ Россида ехэ элбэгээр тараһан. Бестужевай бүтээһэн столтой тон адли стол Ленинградтахи Пушкинай гэр-музей соо мүнөө хадагалагдажа байдаг.

Декабристнарай дүтын хани нүхэд байһан Наквасинтанай гэр бүлынхидэй гурбан портрет эндэ бии. Николай Бестужев акварельнэ шэрээр тэдэниие зураһан байгаа. Һүүлдэ Наквасинтан гэр байраяа, арһанайнгаа завод худалдаад, Москва нүүжэ ошоһон юм. Хизаар ороноо шэнжэлдэг мэдээжэ эрдэмтэ Бичуринай портредые хүнүүд һонирхон харадаг. Николай Бестужев, Хяагтада тэрээнтэй ходо уулзадаг байһан. Юуб гэхэдэ, тэрэ үедэ Бичурин хитад бэшэгэй һургуули Хяагтада нээһэн байгаа бшуу. Мүн акварельнэ шэрээр зураһан залуу басаганай, эхэнэрэй портредүүд олоной анхаралда табигдаа.

Мүнөө музейдэ табигдаһан эдэ бүхы экспонадууд баян Лушниковой гэртэ хадагалагдажа байһан юм. Декабристнууд тухай хөөрэһэн тэдэ зүйлнүүд мүнөө олдохоёо шухаг зүйлнүүд болоно бшуу. Лушниковой хүрьгэн хүбүүн народоволец Попов хадам эсэгынгээ гэртэ эдэ зүйлнүүдэй байхые харадаг байгаа. Һүүлдэнь тэрэ түлөөһэгүйгөөр Хяагтын музейдэ дамжуулан үгэһэн юм.

Р. ТУГУТОВ.

Хяагта.

Спорт

МҮЛЬҺЭН ХАРГЫ ЖЭГДЭРЭЭ

Огторгой сэлмэг сэнхиршье һаа, агаар хүйтөөр амилан уухилна. Энэ жэлдэ үбэлнай даншье һаа оройтожо ерэбэ. Һая болотор саһаншье мүртэй ороогүй байгаа, гэбэшье үсэгэлдэр, мүнөөдэр ян гэмэ шанга хүйтэнэй амин үзэгдэжэ, хээрэ тала сагаан саһаар хушагдаба. Тиимэһээ санашад, конькишад үбэлэй спортын зүйлнүүдээр түрүүшынгээ һорилго хэжэ эхилбэ.

Бурладай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион хүрэжэ ерэхэдэмнай, мүльһэн елүүр һаянайл жэгдэржэ эхилһэн янзатай харагдана. Эндэ тэндэ үшөөшье хүсэд хүрэжэ үрдеэгүй байһаар. Зүгөөр спортсменүүд, һоригшод «ажалдаа» жэгдэрэн оронхой. «Локомотив» бүлгэмэй хүүгэдэй спортивна һургуулиин һоригшо, СССР-эй спортын мастер Тамара Ивановна Шевчук, Зүүн Сибириин технологическа институдай багша Нина Алексеевна Бобкова гэгшэд хүмүүжүүлэгшэдээ түрүүшын һорилгодо гаргаба.

Үнгэрэгшэ амаралтын үдэр эдир спортсменүүд стадионой мүльһэн харгы дээрэ гаража, конькигаар түрүүшын мүрысөө үнгэргөө. Иигээд лэ түрүүшын һорилгонууд, түрүүшын мүрысөөнүүд эхилжэ, үбэлэй спортын сезоной эхалһые мэдүүлбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: конькигаар түрүүшын һорилгонууд үнгэргэгдэжэ байна.

П. БУРМАКИН.
Авторай фото.

Бүхэ барилдаан

ЗАЛУУШУУЛАЙ ДОБТОЛГО ЭРШЭДЭНЭ

Дүрэ буляалдаата барилдаагаар ВЛКСМ-эй Буряадай обкомой шанда хүртэхын түлөө заншалта нэмэл мүрысөөн хоёр үдэрэй туршада Улаан-Үдэ хотын «Труд» бүлгэмэй Спортын байшан соо болобо.

Улаан-Үдэ хотын гурбан районой, республикымнай найман аймагай суглуулагдамал командануудһаа гадна, Усть-Ордагай, Агын Буряадай национальна округуудай, Эрхүүгэй политехническэ институдай, Улаан-Үдын гарнизоной бэрхэ барилдаашад энэ жэлдэ наймадахяа үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ хабаадаа.

Баярай парадаар энэ заншалта мүрысөөн нээгдэбэ. Эмхидхэлэй комитедэй түрүүлэгшэ, ВЛКСМ-эй обкомой секретарь П. Ефимов Совет Конституциин үдэрөөр. заншалта нааданай эхилһээр суглаарагшадые халуунаар амаршалаад, барилдаанай һайн техникэ харуулхыень спортсменүүдтэ хүсэбэ.

Удаань физкультура ба спортын республиканска комитедэй түрүүлэгшэ Г. С. Сергеев үгэ хэлэжэ, Эсэгэ оронoo хамгаалгын Агуу Ехэ дайнда совет арадай илалта туйлаһаар 30 жэлэй ойдо зорюулагдаһан Буряадай АССР-эй зунай VI спартакиадын дүнгүүдые соносхоһон байна. Илаһан командануудта, бэрхэ спортсменүүдтэ I шатын дипломууд, дамжуулгын кубогууд, үнэтэ бэлэгүүд барюулагдаа.

Мүрысөөнэй эхилһэн тухай дохёо үгтэжэ. 136 барилдаашан, тэдэнэй дунда спортын 8 мастер түрүүшын үдэр барилдаанай ковёр дээрэ гаража, бар хүсэтэй, дүршэл шадабаритай, нааданай гоё һайхан техникэтэй байһанаа харуулба.

48 килограммай шэгнүүртэ Алас-Дурна зүгэй чемпион Б. Дашинамжилов Зэдэһээ ерэһэн В. Гуржаповтай түрүүлэн барилдаа. Спортын мастерта кандидат Бато Дашинамжилов шүүһэн байна.

52 килограмм шэгнүүртэй, хоёр залуу бэрхэ барилдаашан эндэ уулзаба. Эдиршүүлэй дунда Алас-Дурна зүгэй чемпион, манай хүдөө ажахын институдай студент Владимир Гулгенов, СССР-эй һурагшадай дунда 1973 ондо үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ 4-дэхи һуури эзэлһэн, Сибириин зонын чемпион, Буряадай багшанарай институдай студент Виктор Абушеев гэгшэд барилдахадаа, хоюулаа һайн онол арга, хаба шадалтай байһанаа харуулаа. В. Абушеевэй һэримжээ алдахада, нүгөөдэнь саб шүүрэжэ абамсаараа, нюргадуулан унагаалга илаһан байха юм.

57 килограммай шэгнүүртэй араар 25 хүн суглараа. СССР-эй спортын мастернууд Аюр Цырендоржиев (Советскэ район), Мүнхэ-Жаргал Цыдыпов (Агын национальна округ), спортын мастерта кандидадууд Владимир Балданов, Владимир Цэдашиев болон бусад бэрхэ барилдаашад эндэ бии.

СССР-эй спортын мастернууд Ф. Махутов, В. Иванов, Г. Манжуев, О. Алексеев, Г. Махутов, спортын мастерта кандидадууд С. Намжилцыренов, И. Гармаев гэгшэд бусад шэгнүүртэнэй дунда илаха аргатай ябана.

Б-М. ЖИГЖИТОВ,
манай корр.

ХҮБҮҮДЭЙ СЛЁТ

Аймагай пионернүүдэй байшанда байд лэ гээд һонирхолтой хэмжээ ябуулганууд үнгэргэгдэжэ байдаг. Һаяхан аймагай дунда һургуулинуудай 6—7 классуудай хүбүүдэй слет Мухар-Шэбэртэ үнгэргэгдэбэ. Түрүүшынхеэ болоһон иимэ слет ургажа ябаа залуушуулай ерээдүйн мэргэжэлээ шэлэн олохо асуудалда зорюулагдаа. Тиимэпээ «Ажал бүхэн һайн, али нэгыень шэлэ» гэһэн уряа доро үнгэргэгдөө.

Слёдто ажалай, дайнай ветеранууд, нютагай интеллигентнэр хабаадажа, ажал, мэргэжэл тухайгаа һурагшадта хөөрэжэ үгөө. «Коммунизм» колхозой хүндэтэ гэшүүн, ажалай, дайнай ветеран Р. Д. Хвосточенкын нютагтаа колхоз эмхидхэлсэһэн, Эсэгэ оронoo хамгаалгын Агуу Ехэ дайнда хабаадажа, солдадай Алдар солын хоёр ордендо хүртэһэн тухайгаа, арадай театрай режиссер М. Ф. Наумовай оронoй томо томо театрнуудта хүдэлһэн, ямар рольнуудые наадаһан тухайгаа хөөрэжэ үгэхэдэнь, эндэ суглаарагшад һонирхон шагнаа. Тиихэдэ аймагай газетын редактор В. Н. Давыдов журналистын һонирхолтой ажал тухай хүбүүдтэ хөөрөө.

Слёдто хабаадаһан хүбүүд өөһэдынгөө зохёоһон, бүтээһэн чертеж, элдэб түхэлэй машинануудай проектнүүдые олоной үзэмжэдэ табяа. Жэшээнь, Түгнын дунда һургуулиин һурагшадай «Суранзанай хүсөөр хүдэлдэг трактор», Мухар-Шэбэрэй дунда һургуулиин һурагшад Сережа Замбалаев, Фарит Зарипов гэгшэдэй «Аймагай шэнэ түб һууринай макет» гэхэ мэтэ бүтээлнүүд олоной анхарал татажа, үндэр сэгнэлтэдэ хүртөө.

Б. ЖАМБАЛОВ,
манай корр.

«БУРЯАД ЭСТРАДА» — ЯРУУНАДА

«Буряад эстрада» Баргажан, Хурамхаан болон Хэжэнгэ, Хориин аймагуудаар аяншалһанай һүүлээр сэлгеэ Яруна хүрэжэ ерэбэ. Аймагай баруун захын «Коммунизм», «Победа», «Дружба» колхозуудай уужам һаруул клуб соо нэрьемэ альга ташалгаар угтагдаа.

Эдэнэй наада харуулха программа тон олон янза, харагшадайнгаа һонирхол татама, эгшэтэрээ энеэмэ, сэдьхэлээ хүдэлгэмэ юм.

Хатарша Халбаевай буряад болон узбек танцануудые, Ж. Шираповагай агаарта нугархай гоёор гимнастика гүйсэдхэхые, А. Нимаевагай гайхалтай уянаар нугаржа акробатика һонирхон һуутар, эди шэди харуулдаг В. Цыренжапов уран бэлигээрээ олон харагшадайнгаа сэдьхэл урмашуулна.

Энэ һонирхолтой концертые адли тэгшэ шадабаритайгаар, хатардагшье, хөөрэдэгшье, хүхюун шог наададагшье, ород буряад хэлэндээ тэгшэ В. Гунзынов ябуулжа, харагшадые баясуулжа шадана.

П. НОМТОЕВ.

Буряадай соёлой түүхэһээ

ТҮРҮҮШЫН ҺУРГУУЛИНУУДАЙ НЭГЭН

В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ хоёрдохи шатын һургуулиин Хэрэндэ баригдаһаар 50 жэл байгша ондо гүйсэбэ.

Баяр ёһололой оршон байдалда ноябриин 7-ной үдэр Хэрэндэ һургуули нээгдэбэ гэһэн мэдээсэл соогоо 1925 ондо «Бурят-Монгольская правда» газетэ иигэжэ бэшээ һэн: «Энэ һургуули Ильичэй мүнхэ дурасхаалда ёһотой хүшөө болоно».

Түнхэнэй аймагай гүйсэдхэхэ комитет үүсхэл гаргажа, энэ һургуулиие ажалшадай өөһэдын мүнгөөр бариха гэжэ 1924 оной январьда шиидхээ һэн. Тиигэжэ 150 үхибүүдэй һураха 5 класстай һургуулиин барилга эхилээ бэлэй. Тэрэниие Түнхэнэй аймгүйсэдком хүтэлбэрилөө. Тиихэдэ түрүүлэгшээрнь мүнөө Улаан-Үдэдэ ажаһуудаг тусхайта пенсионер И. В. Ченкиров хүтэлдэг байгаа. Тиин Дээдэ-Үдын барилгын хүдэлмэришэдэй холбоонтой (союзтай) һургуули бариха тухай хэлсээн баталагдаһан юм.

Һургуулиие бариха талаар тусхай комисси байгуулагдажа, барилгын бүхы асуудалнууд тэрэнэй зүблөөн дээрэ хэлсэгдэдэг байгаа. Энэ комиссида гүйсэдкомой, профсоюзай болон бэшэшье эмхи зургаануудай түлөөлэгшэд бии һэн.

Түнхэнэй ажалшад һургуулиин барилгые халуунаар дэмжэжэ, февраль һараһаа ой модо шэрэлсэхэһээ эхилээд лэ горитой туһа хүргэһэн байна. 1.000 шахуу түхэриг мүнгэн суглуулагдаа, хоёр һарын туршада 7.000 хэһэг гэрэй һайн модон шэрэгдээ. Һургуули барилгын жасада аймагай бүхы ажалшад хабаадалсаа. Жэшээнь, Ахын хушуунайхид 688 түхэриг алтаар, 30 түхэриг мүнгөөр, 101 толгой эбэртэ бодо мал, 63 хони, 12 адуу, 1948 хэрмэ, 16 булга суглуулһан байна.

1924 оной июниин 18-да һургуулиин барилгада түрүүшын хана бодхоогдоһон юм. Энэ ехэ ажалай һайндэртэ хүн зон уригдажа, олоороо ерээ һэн.

Республикымнай зүг бүхэнһөө, тэрэнэй тоодо Буряадай ЦИК-һээ, Совнаркомһоо эльгээгдэһэн баярай телеграмманууд абтаа.

Энэ һургуулиин барилгада ажалладаг хүдэлмэришэд харюугайнгаа бэшэг соо иигэжэ уряал элидхээ бэлэй: «Бүхы дэлхэй дээгүүр гэгээрэлэй байшангуудые бодхооё! РКП(б), Коммунис III Интернационал мандаха болтогой!» Барилгын хүдэлмэришэдэй профсоюзай комитедэй зүгһөө тус бэшэг доро А. И. Планкин гараа табиһан юм. Һургуули жэл хахад тухай саг соо баригдаһан байна.

Ганса Түнхэнэй ажалшадай оролдосо, габьяагаар һургуули баригдаа гэжэ хэлэжэ болохогүй. Һургуулиин барилгада Эхэ оронoймнай хэдэн хото городууд (Москва, Тула, Новониколаевск — мүнөө Новосибирск) республикадамнай барилгын зарим материалнуудые (шэл, фанерэ, пеэшэнэй хэрэгсэлнүүд) эльгээгээ.

Һургуулиин барилгашье түгэсэжэ, 1925 оной ноябриин 7-до һургуулиин үүдэн баяр ёһололой оршон байдалда үхибүүдые урин нээгдээ бэлэй.

Тэрэ гэһээр 50 жэл үнгэрөө. Һургуулиин байшан мүнөө хүрэтэр бии. Энэ һургуулида хэдэн олон эдир үетэн далижан, үргэн замда гараа гээшэб!

Г. СЕМИНА,
Буряадай АССР-эй гүрэнэй түбэй архивай научна хүдэлмэрилэгшэ.

АГНУУРИИН ХАҺА ТҮЛЭГ ДУНДАА

Агнууриин хаһа эхилжэ, ангуушан бүхэн ой тайгада гаранхай. Үбэлэй ой соо ямар гоё гээшэб! Илангаяа шэнэ ороһон саһан дээгүүр шубуу шонхорой, ан арьяатанай мүрэй аржылдан харагдахада, ангуушан бүришье баярладаг ха юм.

Республикадамнай агнууриин хаһа октябриин 20-һоо ерэхэ жэлэй февралиин 15 болотор үргэлжэлхэ юм. Ой соо нохойн хусаха, буугай һүрэхэ абяан холоһоо соностон дуулдадаг болонхой.

Буркоопсоюзай коопзверопромхозуудта, бэлэдхэлэй конторонуудта агнууриин урда тээхи бэлэдхэлэй хүдэлмэри һайнаар үнгэргэгдөө. Тайгын гүн гүнзэгыдэ агнуури олзоборилгын 7 бааза, ангуушадай 110 гэр байра заһагдажа баригданхай. Штатна ангуушад агнууриин хэрэгсэлээр хүсэдөөр хангагдажа, эдеэ хоол, дари, һомоёо бата бэхеэр үнинэй түхеэрэнхэй.

Ан олзоборилгын хаһын эхилхын урда тээхэнэ егерьнүүд ангай тооё хараадаа абажа, ангуушадта агнаха газарынь тодорхойлон заажа үгэдэг юм. Мүн бэлэдхэлэй конторонуудта ангуушадай слет үнгэргэгдэжэ, урда сезондо хэгдэһэн ажалаи дүн тухай хөөрэлдөөн болоо. Тиин бэлэдхэлэй асуудал зүбшэгдэжэ, ерэхэ сезондо хэгдэхэ ажалай түсэб хараалагдаһан байна. Мүнөө агнууриида бүхы дээрээ 1600 хүн хабаадана.

Агнууриин мүнөө эхилээд байһан хаһада 415,0 мянган түхэригэй ангай арһан бэлдэгдэжэ, 2850 булган, 35 хандагай, 140 буга, 120 оро гэхэ мэтэ олзоборилогдохоор хараалагдана.

Республикадамнай ан олзоборилогдохоһоо гадна, ан үсхэбэрилгэ үргэнөөр хүгжэнэ. 1975 ондо халтар хара арһатай үнэгэнэй 7200, сэнхир сагаан үнэгэнэй 18000 арһан бэлэдхэгдэхэ байна. Ангай фермэнүүдэй тушааһан арһан дүн хамта 2 миллион 64 мянган түхэригтэ болохо юм.

Мүн лэ үүлтэр һайжаруулха, арһанай шанар дээшэлүүлхэ зорилгоор Красноярска хизаарһаа 150 сайбар хара үнэгэн асарагдажа, Буряад нютагаймнай ой тайгада тараагдаһан байна.

Манай эндэ ондатрын тоогой үсөөрһые хараадаа абажа, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет 1972 ондо «Республикада ондатра үсхэбэрилгые һайжаруулха» гэһэн тусхай тогтоол гаргаа һэн. Буркоопсоюзай коопзверопромхозой трест энэ тогтоол хараадаа абажа, элдэб хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлээ. Жэшээлхэдэ, ондатрын байрладаг соорэмэй хажууда 6000 добуухан хэгдэһэн байна. Ангууд эдэниие нүхэн болгожо малтаад. байрлаха юм. Мүн лэ 150 кубометр һубаг малтагдажа, уһа хаадаг 1300 дүрбэлжэн метр хэмжээнэй далан дошо баригдаа.

Түсэбтэ даалгабариин ёһоор 1975 ондо энэ ангай 60 мянган арһан гүрэндэ тушаагдаха һаа, 65 мянган арһан тушаагдаһан байна. Кабанскын коопзверопромхозой ангуушад Н. Н. Дригунов — 2070, М. П. Иванов — 1450, Н. И. Инешин — 1406 ондатрын арһа тушаажа, республика соогоо эрхимлээ.

1973 онһоо хойшо хуули бусаар агнуури хэлгые хинан шалгаха хүдэлмэри эрид һайжаруулагдаа. 1975 оной туршада агнууриин дүрим эбдэһэн 55 хүн баригдаа. Жэшээлхэдэ, октябрь һара соо Яруунын аймагта 8 хүн хуули бусаар агнуури хэжэ ябаһанаа балшыса баригдаа. Тэдэнһээ 8 гүрөөһэ, 8 буу хуряагдаа. Гадна, зүбшөөлгүйгөөр гүрөөһэ алаһанайнгаа түлөө дүн хамта 1200 түхэриг яла түлөө.

М. ГЫЛЫКОВ,
Буркоопсоюзай дэргэдэхи ан олзоборилгын трестын охотовед.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. СССР-эй юһэдэхи зарлалай Верховно Соведэй дүрбэдэхи сесси. «Зохёон байгуулхы түсэб ба бюджет» тоосооной эхин, «Аха дүүгэй болон холбоо харилсаанай договор». — СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй заседани.

Хоёрдохи хуудаһанда. Партийна ажабайдал. «Коммунистнуудай хамтын һанал бодолые ажабайдалдаа нэбтэрүүлхэ» — конференциин тоосоон.

Гурбадахи хуудаһанда. «Зохёон байгуулхы түсэб ба бюджет» — тоосооной түгэсхэл. Депутат О. М. Омбоевагай хэлэһэн үгэ. Хилын саана.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Мастер» — В. Брагинагай корреспонденци. Элүүр энхын булан. Фото-мэдээсэл. Телевидениин программа.

ТЕЛЕВИДЕНИ

декабриин 7-һоо 14 болотор

ВОСКРЕСЕНИ, 7

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.00 — Шэнэ һонин. 10.10 — «Рукопожатие через полюс» — баримтата фильм (үнгэтэ). 11.00 — «Хүгжэмтэ киоск» (үнгэтэ). 11.30 — «Коммунист тухай үгэ». Приборнуудай Орёл хотын заводой хүдэлмэришэн Социалис Ажалай Герой А. П. Разживкин тухай очерк. 11.45 — «Мультфильмнүүд харуулагдаха. 12.15 — Уран һайханай гимнастикаар Интервидениин кубогай мүрысөөн. ГДР-һээ дамжуулагдаха (үнгэтэ). 13.00 — «Советскэ Союзда алба хэнэб!» 14.00 — Забһарлалга. 14.10 — «Киногоор аяншалагшадай клуб» (үнгэтэ). 15.10 — Уласхоорондын һонин. 15.40 — «Девичий переполох» — Москвагай опереттын театрай зүжэг. 18.30 — «Время». 19.00 — Спортын һонин. 19.30 — Забһарлалга. 19.40 — «Хүдөөгэй час». 20.40 — СССР-эй арадай артист Ю. Гуляев дуулаха. 21.00 — Шэнэ һонин. 21.15 — Уран һайханай гимнастика. 21.55 — «Парад-алле» — уран һайханай фильм. 23.20 — Забһарлалга. 23.30 «Хүгжэмтэ киоск». 24.00 — «Время».

ПОНЕДЕЛЬНИК, 8

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 09.53 — Дамжуулгын программа. 10.00 — Шэнэ һонин. 10.10 — «Ерээдүйе хараалан» — баримтата фильм. 10.35 — «Совет хуулиин үндэһэн», «Социалис гуримай ажал хүдэлмэриин түлөөһэн». 11.05 — «Эхын һургуули». 11.35 — «Агаарай долгиндо» — «Залуу наһан». Табан жэлэй ударник, Ленинэй орденой кавалер, электровозой машинист С. Е. Яцковтой уулзалга. 12.10 — «СССР-эй арадуудай дуун ба хатар» (үнгэтэ). 12.55 — Уран һайханай гимнастикаар Интервидениин кубогай түлөө мүрысөөн. ГДР-һээ дамжуулагдаха (үнгэтэ). 13.35 — Мультфильмнүүд харуулагдаха (үнгэтэ). 14.00 — Забһарлалга. 14.10 — «Эдиршүүлэй уран бэлиг» (үнгэтэ). 14.40 — «КПСС-эй XXV съездые угтуулан». 15.25 — А. П. Чехов. «Дядя Ваня» — Совет Армиин Түбэй академическэ театрай зүжэг (үнгэтэ). 17.40 — «Түбэй ТВ-гэй ба Бүхэсоюзна РВ-гэй симфоническа ехэ оркестрэй час».

Улаан-Үдэ. 18.30 — «КПСС-эй XXV съездые угтуулан». 18.50 — Шэнэ һонин. 19.00 — Забһарлалга.

«Орбита». 19.10 — А. П. Чехов. «Дядя Ваня» — зүжэг. 21.45 — Забһарлалга. 21.55 — Мэдээсэлэй программа. Концерт (үнгэтэ). 00.05 — «КПСС-эй XXV съездые угтуулан». Алма-Атагай областиин ажалшад мүрысэнэ. Казахстанай КП-гэй Алма-Атагай обкомой нэгэдэхи секретарь А. Аскаров дамжуулгада хабаадалсаха. 00.50 — Спортын программа (үнгэтэ).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 18.30 — Время.

Улаан-Үдэ. 19.00 — «Уласхоорондын шэнжэлэл».

ВТОРНИК, 9.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.00 — Шэнэ һонин. 10.10 — Мэдээсэлэй программа. Концерт (үнгэтэ). 12.20 — Баримтата фильм. 12.35 — «Из-за девчонки» — зүжэг. 14.10 — Симфоническа хүгжэмэй концерт (үнгэтэ). 14.50 — «Нүхэр Пассионария». Испаниин Компартиин Түрүүлэгшэ Д. Ибарруриин түрэһөөр 80 жэлэй ойдо. 15.20 — «Эсэгэ» — зүжэг. 16.35 — Гандболоор дэлхэйн чемпионат. Киевһээ дамжуулагдаха (үнгэтэ). 17.05 — СССР-эй Ехэ театрай баледэй артистнарай концерт (үнгэтэ). 18.30 — «Время». 19.00 — Забһарлалга. 19.10 — «Эсэгэ» — зүжэг.

«Улаан-Үдэ. 20.35 — «Уласхоорондын шэнжэлэл» (буряадаар).

«Орбита». 20.55 — Мэдээсэлэй программа. Концерт (үнгэтэ). 23.00 — Баримтата фильм. 23.20 — Забһарлалга. 23.30 — «Нүхэр Пассионария». 24.00 — «Время».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.55 — Телевизионно һонин. 19.15 — «Хүгжэм» — телесуглуулбари. 20.00 — Декабристнуудай буһалгаанай 150 жэлэй ойдо зорюулагдаһан уран зохёолой дамжуулга.

«Орбита». 20.35 — Классическа хүгжэмэй концерт.

СРЕДА, 10

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.00 — Шэнэ һонин. 10.10 — Мэдээсэлэй программа. Концерт. (үнгэтэ). 12.15 — «Точка пик» — баримтата фильм. 12.30 — «Үхибүүдтэ — фильм». «Таинственный остров». 14.00 — Забһарлалга. 14.10 — «Горнистнар, дохёогоо үгыт! (үнгэтэ). 14.55 — «Мүнөөнэй эрдэм наука». 15.25 — Концерт. 17.00 — Гандболоор мүрысөөн. 17.30 — «Нэгэ актёртой театр». Н. В. Гоголь. «Старосветские помещики». СССР-эй арадай артист И. Ильинский уншаха. 18.15 — Г. Свиридов. «Триптих для симфонического оркестра».

Улаан-Үдэ. 18.30 — «Съездһээ съезд хүрэтэр». «Табан жэл, шинии үндэр түйлалтанууд». 19.00 — Забһарлалга. 19.10 — «РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадууд хөөрэнэ». 19.25 — Концерт. 21.00 — Шэнэ һонин. 21.15 — «Съездһээ съезд хүрэтэр». «Совет Белоруссия». 23.30 — Забһарлалга. 23.40 — «РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадууд хөөрэнэ» 24.00 — «Время».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 18.30 — «Время».

Улаан-Үдэ. 19.00 — «Залуу бэлигтэн» (буряадаар). 19.30 — Телевизионно һонин. 19.50 — Роялиин дэргэдэхи хөөрөөн. 20.20 — «Элүүр энхэ байлга» (буряадаар).

ЧЕТВЕРГ, 11

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.00 — Шэнэ һонин. 10.10 — **«Съездһээ съезд хүрэтэр». «Совет Белоруссия».** 12.25 — «Пушкинай зурагууд». 13.25 — «Шатарай һургуули». 14.00 — Забһарлалга. 14.10 — «Уран зохёолшод — үхибүүдтэ». А. Барто. «Шүлэг бэшээгүй байхадаа». 14.45 — «Олон түмэнэй ленинскэ университет». 15.15 — Спортын программа. 16.55 — «Северная повесть» — уран һайханай фильм. 18.10 — СССР-эй арадай артист Ю. Гуляев дуулаха. 18.30 — «Время». 19.00 — Забһарлалга. 19.10 — Концерт. 19.20 Футболоор УЕФА-гай кубок. «Спартак» — «Милан» (Итали). «Спортлото». «Торпедо» — «Динамо» (Дрезден). 21.00 — Шэнэ һонин. 21.15 — «Северная повесть» — кинофильм. 22.30 — «Олон түмэнэй ленинскэ университет». «Совет арадай революционно дайшалхы ба ажалай үндэһэ ёһонууд дээрэ залуу хүдэлмэришэдые хүмүүжүүлгэ». Москвагай «Трёхгорная мануфактура» комбинадай коллективай дүй дүршэлһөө. 23.00 — Концерт. 23.20 — Забһарлалга. 23.30 — «Хүдэлмэришэнэй һэшхэл» — телеочерк. 24.00 — «Время».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 19.00 — Үхибүүдтэ — «Хүгжэм — шинии нүхэр». 19.40 — Телевизионно һонин. 20.00 — «Талын галнууд» — тележурнал (буряадаар).

ПЯТНИЦА, 12.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.00 — Шэнэ һонин. 10.10 — «Москва — Варшава» — баримтата фильм (үнгэтэ). 10.35 — «Ород хэлэн». 11.20 — «Москва ба москвагайхид». 11.50 — Эдиршүүлдэ зорюулагдаһан хүгжэмтэ дамжуулга. 14.00 — Забһарлалга. 14.10 — «Эльбэдүүлһэн хүбүүн» — мульт. фильм (үнгэтэ). 14.55 — «Зея мүрэнэй гэрэл». (Хоёрдохи дамжуулга). 15.25 — Гандболоор мүрысөөн. 16.10 — «Берегись автомобиля» — кинокомеди. 17.45 — Хүгжэмэй һонин. 18.30 — «Время».

Улаан-Үдэ. 19.00 — «Класс хүтэлбэрилэгшэдтэ туһаламжа». Хөөрөөн.

«Орбита». 19.25 — «Берегись автомобиля» — кинокомеди. 21.20 — Шэнэ һонин. 21.15 — Эдиршүүлдэ зорюулагдаһан хүгжэмтэ дамжуулга, 23.25 — Забһарлалга. 23.35 — Ф. Шопенэй зохёолнуудһаа концерт (үнгэтэ). 24.00 — «Время».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 19.10 — Концерт.

Улаан-Үдэ. 19.25 — Телевизионно һонин. 19.45 — Г. Батуевагай ба В. Андреевэй дуунууд.

СУББОТО, 13.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.00 — Шэнэ һонин. 10.10 — «Уран шүлэг». А. Недогонов (үнгэтэ). 10.40 — «РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадууд хөөрэнэ. 10.50 — «Үглөөнэй почто» — хүгжэмтэ дамжуулга. 11.20 — «Элүүр энхэ байлга». 11.50 — «Һайн шанартай эд бараа элбэгээр гаргаха». 12.20 — «Уран зураашад тухай хөөрөөнүүд». «Декабрист Н. Бестужев» (үнгэтэ). 12.50 — «Үхибүүдтэ — фильм». «Хоёр хани нүхэд». 14.10 — «Король и дыня» — мультфильм (үнгэтэ). 14.25 — «Ан амитадай аймагта» (үнгэтэ). 15.25 — «Хани харилсаан (үнгэтэ). 15.55 — «Я балерина» — фильм-балет (үнгэтэ). 16.25 — «Юһэдэхи студи. 17.25 — «Человек, который совратил Гедлиберг» — телевизионно зүжэг. (Иимэ нэрэтэй М. Твенэй романаар). 18.30 — «Время». 19.00 — Забһарлалга. 19.10 — «Энеэдэ нааданай үдэшэ» — эстрадын программа (үнгэтэ). 20.25 — «Зея мүрэнэй гэрэл». (Хоёрдохи дамжуулга, үнгэтэ). 21.00 — Шэнэ һонин. 21.15 — П. Чайковский. «Табадахи симфони» (үнгэтэ). 22.05 — Баримтата фильм. 23.20 — Забһарлалга. 23.30 — «А. Герман дуулана». Польшоһоо дамжуулагдаха (үнгэтэ). 24.00 — «Время».

ВОСКРЕСЕНИ 14

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.00 — Шэнэ һонин. 10.10 — «Зураг бүхэндэ — наран» (үнгэтэ). 10.25 — Вице-адмирал И. И. Азаровтай «Орлёнок» телестудиин юнкорнуудай уулзалга (үнгэтэ). 11.25 — «Совет оронoй хүнүүд». Зүрхэтэй долоон» — уран һайханай фильм. 13.00 — «Советскэ Союзда алба хэнэб!» 14.00 — Забһарлалга. 14.10 — «Хүгжэмтэ киоск» (үнгэтэ). 14.40 — «Киногоор аяншалагшадай клуб» (үнгэтэ). 15.40 — «Анна Герман дуулана» (үнгэтэ). 16.10 — Гандболоор дэлхэйн чемпионат». Түгэсхэл (үнгэтэ). 17.00 — Уласхоорондын һонин (үнгэтэ). 17.30 — «Бенефис». РСФСР-эй арадай артист С. Мартинсон дамжуулгада хабаадалсаха (үнгэтэ). 18.30 — «Время». 19.00 — Забһарлалга. 19.10 — Ехэ театрай 200 жэлэй ойдо. 20.25 — «Уран шүлэг». К. Рылеев. Декабристнуудай буһалгаанай 150 жэлэй ойдо. 21.00 — Шэнэ һонин. 21.15 — «Танай гэртэ» — Хүгжэмтэ дамжуулга (үнгэтэ). 21.45 — «Зүрхэтэй долоон» — кинофильм. 23.20 — Забһарлалга. 23.30 — Классическа хүгжэмэй концерт. В. А. Моцарт. 24.00 — «Время».

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

 Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-03695. Заказ № 01598.